

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2009

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2009

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

REDAKCJA

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-950 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

NADZÓR NAD REALIZACJĄ
Julita Dąbrowska

Warszawa 2010

REALIZACJA
Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzcyk
www.grzeg.com.pl

Spis treści

WSTĘP

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2009 r.

1. Najważniejsze informacje o IJHARS	12
2. Zadania IJHARS	13
2.1. Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym	
2.2. Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą	
2.3. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej	
2.4. Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy	
2.5. Współpraca z instytucjami	
3. Podstawowe dane liczbowe	17
4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań	21
4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym	
• Kontrole planowe	
• Kontrole dorażne	
• Wyniki kontroli na rynku krajowym	
4.2. Kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą	
• Kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
4.3. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej	
• Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym	
• Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych	
• Kontrola ex-post	
• Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego	
• Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej	
• Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy	
• Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny	
4.4. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS	
• Nadzór nad rynkiem wina	
• Nadzór nad rynkiem chmielu	
• Nadzór nad rynkiem mięsa czerwonego	
• Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego	
• Nadzór nad rynkiem nawozów	
4.5. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy	
• Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
• Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom	

5. Współpraca z innymi instytucjami	44
5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi	
• Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO	
• Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ	
• Współpraca z organami Unii Europejskiej	
5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi	
• Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	
• Ministerstwo Finansów	
• Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa	
• Agencja Rynku Rolnego	
• Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	
• Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	
• Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego Oddział Technologii Mięsa i Tłuszczu	
• Krajowa Rada Winiarstwa i Miodosytnictwa	
• Polski Komitet Normalizacyjny	
• Polskie Centrum Akredytacji	
• Inne instytucje	

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2009 r.

1. Organizacja IJHARS	52
Struktura organizacyjna	
Baza laboratoryjna	
Kontrola graniczna	
2. Budżet IJHARS	55
3. Pracownicy IJHARS	56
Zatrudnienie	
Rozwój zawodowy pracowników	
4. Pozostała działalność IJHARS	58
5. Zarządzanie jakością	59
6. Działalność informacyjna	60
Strona internetowa IJHARS	
Broszury informacyjne	
Współpraca z mediami	
Biuletyn <i>Wiedza i Jakość</i>	

7. Nadzór Głównego Inspektora JHARS nad realizacją zadań Inspekcji 62

Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji

- Rozpatrywanie skarg
- Kontrola wewnętrzna
- Audyt wewnętrzny

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2010 r.

III. Kierunki działania IJHARS w 2010 r. 68

1. Realizacja zadań kontrolnych określonych w *Rocznym ramowym planie kontroli*
2. Przeciwdziałanie fałszowaniu żywności
3. Intensyfikacja kontroli w zakresie produktów rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych
4. Terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post
5. Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI PLANOWYCH I DORAŻNYCH

Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli planowych IJHARS w 2009 r. 74

Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli dorażnych IJHARS w 2009 r. 81

WOJEWÓDZKIE INSPEKTORATY JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH 82

**LABORATORIA SPECJALISTYCZNE GŁÓWNEGO INSPEKTORATU JAKOŚCI HANDLOWEJ
ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH 84**

Szanowni Państwo,

mamy przyjemność przekazać Państwu *Sprawozdanie* z realizacji zadań ustawowych, wykonanych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2009 r.

Podstawowym celem działania IJHARS, funkcjonującej od siedmiu lat w strukturach kontroli żywności, jako wyspecjalizowana jednostka podległa Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, są urzędowe kontrole jakości handlowej, którym podlegają wszystkie artykuły rolno-spożywcze. Kontrole mają z jednej strony zapobiegać wprowadzaniu do obrotu artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej, ale również wpływać na bezpieczeństwo ekonomiczne przedsiębiorców przestrzegających prawo, a konsumentom umożliwić wybór dobrego jakościowo i prawidłowo oznakowanego wyrobu.

Rok 2009 charakteryzował się znaczną intensyfikacją czynności kontrolnych, głównie w zakresie kontroli ex-post, kontroli produktów ekologicznych i tradycyjnych, jak i kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą. Oprócz realizacji urzędowej kontroli żywności ważnym zadaniem IJHARS w tym okresie, było dostosowanie wewnętrznych regulacji do zmienionych w 2009 r. przepisów prawnych oraz opracowanie zasad dotyczących nowych zadań nałożonych na Inspekcję. Wymienić tu należy między innymi urzędową kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich produkcji krajowej, wykonywaną łącznie z kontrolą procesu produkcji wina, kontrolę świeżych owoców i warzyw na zgodność z normami handlowymi określonymi przez UE, kontrolę wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy, czy zadania związane z udzielaniem pozwoleń na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej oraz zwalnianiem przedsiębiorców ze znakowania jaj spożywczych kierowanych bezpośrednio do produkcji.

Miniony rok to również czas pierwszej oceny wpływu znowelizowanej ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na skuteczność zapobiegania wprowadzaniu do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości handlowej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta. Warto przypomnieć, że zmiana obowiązujących przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w znacznej mierze była zasługą samych przedsiębiorców.

Zmiany w ustawie dały IJHARS dodatkowe narzędzie w postaci kar pieniężnych, mających obok charakteru karnego również, a nawet przede wszystkim, charakter prewencyjny. Dzięki

możliwości podawania do publicznej wiadomości informacji zawartych w decyzjach administracyjnych, dotyczących zafałszowanych artykułów rolno-spożywczych, konsumenci mogą samodzielnie weryfikować producentów żywności pod kątem ich uczciwości. W 2009 r. w pierwszym roku obowiązywania nowych przepisów – na liście firm fałszujących żywność znalazło się 28 producentów.

Konsekwentne korzystanie przez IJHARS z tych narzędzi z pewnością zaowocuje trwałą poprawą bezpieczeństwa ekonomicznego konsumentów żywności.

Większe możliwości w zakresie kontrolowania i sankcjonowania wyższymi karami wymagały podjęcia prac zmierzających do wzmocnienia dwóch pionów organizacyjnych IJHARS. Pierwszy to pion laboratoryjny, gdyż podstawowa grupa zafałszowań żywności dotyczy parametrów fizykochemicznych. Wszystkie Laboratoria GIJHARS działają w ramach systemu zarządzania jakością i posiadają akredytacje na zgodność z normą PN-EN-ISO/IEC 17025. Wdrożone metodyki pozwalają na wykonanie wszystkich rodzajów analiz kontrolowanej żywności. Konsolidacja i dalszy rozwój bazy laboratoryjnej są jednak niezbędne, z uwagi na stosowanie przez przedsiębiorców coraz doskonalszych metod fałszowania żywności. Wzmocnienia wymagał też pion prawny, należy bowiem liczyć się z coraz większą złożonością, także od strony prawnej, prowadzonych kontroli.

W tym miejscu nie można pominąć pracowników IJHARS, których zaangażowanie i kompetencje mają ogromny wpływ na skuteczną realizację ustawowych zadań oraz przyszłe kierunki działania Inspekcji. Uczestnicząc w seminariach, kongresach, konferencjach i targach, pracownicy IJHARS mają możliwość dzielenia się wiedzą z przedstawicielami organizacji branżowych i producentami żywności na temat rynku artykułów rolno-spożywczych w Polsce i w Unii Europejskiej.

Na uwagę zasługuje również aktywna współpraca przedstawicieli IJHARS z mediami, w ramach której w 2009 r. zorganizowano cztery warsztaty, przybliżające tematy związane z kontrolą jakości handlowej artykułów rolno-żywnościowych, kontrolą ex-post, rolnictwem ekologicznym oraz rolą i zadaniami Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO.

Wysoka jakość i skuteczność kontroli IJHARS to również wynik współpracy z krajowymi i zagranicznymi instytucjami działającymi w obszarze urzędowej kontroli. Współpraca z krajowymi jednostkami administracji publicznej, instytucjami naukowymi i organami kontroli żywności umożliwia wymianę doświadczeń i bieżących informacji, co pozwala elastycznie i szybko reagować u źródeł powstania problemu oraz skuteczniej eliminować z obrotu artykuły o niewłaściwej jakości.

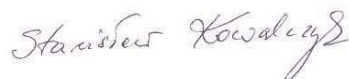
Wydarzeniem istotnym nie tylko dla IJHARS, ale przede wszystkim dla kraju, była decyzja podjęta na 32. sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO w lipcu 2009 r. o objęciu przez Polskę funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac KKŻ FAO/WHO. W 2009 r. GIJHARS, któremu powierzono funkcję Koordynatora FAO/WHO dla Europy rozpoczął prace związane z organizacją w Polsce 27. sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy, zaplanowanej na 5–8 października 2010 r. Przewodniczącym Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy

został prof. Krzysztof Kwiatek – kierownik Zakładu Higieny Pasz w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

Nie można też pominąć wydarzenia, jakim była wizyta studyjna przedstawicieli administracji państwowej Gruzji, zorganizowana w ramach programu pomocowego *Food Safety Capacity Building* (TCP/RER/3201) realizowanego przez FAO. Spotkanie, które odbyło się w Polsce (9–13 lutego 2009 r.) na prośbę Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), zorganizował GIJHARS przy współpracy ze służbami sanitarnymi, weterynaryjnymi i fito-sanitarnymi Polski. Wizyta miała na celu zapoznanie przedstawicieli Gruzji z praktycznymi rozwiązaniami dotyczącymi systemu urzędowej kontroli żywności, a także pracami Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO dla Polski.

Oceniając działalność IJHARS na przestrzeni 7 lat, w tym realizację zadań w 2009 r., z satysfakcją mogę stwierdzić, że osiągnięte wyniki świadczą o wyborze właściwego kierunku rozwoju Inspekcji, w oparciu o standardy kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, racjonalizację działania, modernizację laboratoriów oraz wdrażanie systemu zarządzania jakością. Osiągniętym wynikom towarzyszy świadomość dalszej, wyężonej pracy, mającej na celu utrzymanie dotychczasowej pozycji i roli IJHARS, jako urzędu administracji publicznej.

Przekazując *Sprawozdanie*, dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej Instytucji – Pracownikom, Współpracownikom oraz Przyjaciółom Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2009 ROKU

1. Najważniejsze informacje o IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS), realizuje zadania określone w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak i unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współudział w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,

16 wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz 8 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów GIJHARS.

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2009 r. – wyniosło 663 osoby, w tym 474 pracowników (tj. 72,3%) uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych.

Budżet IJHARS w 2009 r. wyniósł ogółem 44 482,9 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzonych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt,
- ▶ rozporządzenie (WE) 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę ISO 9001:2008 *Systemy zarządzania jakością. Wymagania* – której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS

2.1. Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym

- ▶ kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ nadzór nad rynkiem owoców i warzyw² obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej okresowych informacji o wynikach kontroli świeżych owoców i warzyw, posiadających dokumenty z zatwierdzonych państw trzecich oraz ilości produktów importowanych niezgodnych ze standardami,
- ▶ nadzór nad rynkiem wina³ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w produkcji i obrocie międzynarodowym, poświadczanie dokumentów VI1 oraz VI2 – w przypadku importu win z krajów trzecich oraz dokumentów towarzyszących przesyłkom moszczu gronowego i koncentratu moszczu gronowego objętych pomocą finansową, wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania

przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRiRW; nowelizacja przepisów⁴ umożliwiła małym przedsiębiorcom produkcję wina gronowego uzyskanego z winogron pochodzących z upraw własnych, bez konieczności prowadzenia składu podatkowego; wprowadzone zmiany rozszerzyły zakres zadań ustawowych IJHARS o sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi, tj.: wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina oraz kontrolę wycofywania produktów ubocznych powstałych przy jego wyrobieniu,

- ▶ kontrola jakości oliwy z oliwek⁵ obejmuje kontrolę jakości handlowej oliwy oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRiRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,
- ▶ nadzór nad jakością mięsa drobiowego⁶ obejmuje kontrolę jakości i etykietowania mięsa drobiowego pod kątem stosowania środków zatrzymujących wodę oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ certyfikacja chmielu i produktów chmielowych⁷ obejmuje kontrolę jednolitości odmianowej plantacji chmielu, znakowanie opakowań chmielu i produktów chmielowych, wydanie certyfikatu na chmiel lub produkt chmielowy, prowadzenie ewidencji umów kontraktacji,

⁴ ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy i podatku akcyzowym oraz ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 145, poz. 915),

⁵ rozporządzenie Komisji nr 2568/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wyciżonych oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analiz (Dz. U. L 248 z 5.9.1991 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007, str. 1),

⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej... oraz rozporządzenie Komisji nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz. Urz. WE L 157, z 17.06.2008 r. str. 46),

⁷ ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. z 2003 r., Nr 35, poz. 2221 z późn. zm.), w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007 r. str. 1) oraz rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz. Urz. L 355 z 15.12.2006 r. z późn. zm.),

¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.),

² ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. z 2003 r., Nr 35, poz. 2221 z późn. zm.),

³ ustawa z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2004 r., Nr 34, poz. 29 z późn. zm.) oraz przepisy Unii Europejskiej, w tym głównie rozporządzenia Rady (WE) Nr 1493/1999 z dnia 17 maja 1999 r. (Dz. Urz. WE L179 z 14.07.1999 r.),

dostawy i sprzedaży chmielu oraz ilości wydanego chmielu; realizacja tego zadania zobowiązuje IJHARS do przekazywania Komisji Europejskiej okresowych informacji przede wszystkim w zakresie: ośrodków certyfikacji chmielu, powierzchni upraw chmielu, liczby plantatorów chmielu, ilości chmielu objętego umowami i dostarczonego, średnich cen chmielu i średnich kosztów przygotowania, składowania i sprzedaży, a także zawartości alfa-kwasów i stosowanej metody kontroli wilgotności względnej chmielu,

- ▶ nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP⁸ obejmuje kontrolę prawidłowości klasyfikacji zwierząt rzeźnych przez rzeczoznawców, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i otluszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych,
- ▶ nadzór nad rynkiem nawozów⁹ obejmuje kontrolę wprowadzania do obrotu oraz jakości nawozów produkcji krajowej, z innych krajów UE oraz importowanych z krajów trzecich pod kątem przestrzegania wymagań jakościowych określonych w przepisach krajowych i UE.

2.2. Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

- ▶ kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy¹⁰ polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji,

warunków przechowywania towaru i jego transportu, dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej, a także sprawdzeniu sposobu produkcji lub przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów,

- ▶ kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę¹¹ dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

2.3. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

- ▶ nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym¹² obejmuje kontrolę upoważnionych przez MRiRW jednostek certyfikujących w ich siedzibach, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących w gospodarstwach rolnych prowadzących produkcję metodami ekologicznymi i w przetwórnictwie produktów rolnictwa ekologicznego, pobieranie próbek z surowców i z produktów ekologicznych w ramach czynności sprawdzających; ponadto IJHARS:
  - upoważnia producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej,
  - dopuszcza do swobodnego obrotu we Wspólnocie, przesyłki produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,

⁸ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.) oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy, w powiązaniu z przepisami Unii Europejskiej, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007 r. str. 1) oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1249 z dnia 10 grudnia 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrożenia wspólnotowych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania ich cen (Dz. Urz. WE L 337 z 16.12.2008 r.),

⁹ ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2007 Nr 147 poz. 1033),

¹⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ... ,

¹¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ... ,

¹² ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. z 2004 r., Nr 93, poz. 898 z późn. zm.) zastąpiona ustawą z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. z 2009 r., Nr 116, poz. 975) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007 r.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz. Urz. WE L 250 z 18.09.2008 r.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 1235/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich (Dz. Urz. WE L 334, z 12.12.2008 r.),

- gromadzi, przechowuje i przetwarza informacje o producentach w rolnictwie ekologicznym,
- rozpatruje wnioski o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
- przejmuje uprawnienia jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 60 dni),
- informuje producentów żywności ekologicznej, objętych przez daną jednostkę certyfikującą kontrolą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
- przygotowuje egzaminy na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzi rejestr tych inspektorów,
- ▶ nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych¹³ polega na sprawowaniu nadzoru nad prywatnymi jednostkami certyfikującymi oraz przeprowadzaniu kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywaniu urzędowej kontroli tych produktów; zmiana ustawy wprowadzona w dniu 5 stycznia 2009 r. określiła, że organem właściwym do przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych ze specyfikacją jest wojewódzki inspektor IJHARS,
- ▶ kontrola ex-post¹⁴ – kontrola następcza w przedsiębiorstwach otrzymujących, za pośrednictwem agencji płatniczych, środki płatnicze z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w rolnictwie, ma na celu ustalenie prawidłowości wykonania transakcji stanowiących część systemu finansowania,
- ▶ zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego¹⁵ obejmują czynności kontrolne realizowane przez inspektorów wojewódzkich inspektoratów IJHARS oraz

analizy laboratoryjne wykonywane przez laboratoria Głównego Inspektoratu,

- ▶ kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej¹⁶, w wyniku której wydawane jest zaświadczenie, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE¹⁷,
- ▶ kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy¹⁸ polega na sprawdzaniu prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoriami wiekowymi przez zakłady ubojowe oraz oznaczania przez zakłady przetwórcze mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła, zgodnie z wymaganym zakresem informacji; kontrole w tym zakresie rozpoczęły się w 2008 r.,
- ▶ kontrola raportowania danych rynkowych¹⁹ polega na kontroli rzetelności informacji w zakresie poziomu cen i wielkości obrotów, przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez podmioty rynkowego działające w obszarach objętych Wspólną Polityką Rolną; kontrole w tym zakresie rozpoczęły się w 2008 r.,

2.4. Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

- ▶ ocena jakości handlowej²⁰ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą wydania przez IJHARS świadectwa jakości

¹³ ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 10 poz. 68 z późn. zm.),

¹⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.), rozporządzenie Rady (EWG) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (Dz. Urz. UE L 143 z 03.06.2008 r.)

¹⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ...

¹⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ...

¹⁷ rozporządzenie Komisji (WE) Nr 433/2007 z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiającym warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny, rozporządzenie Komisji (EWG) Nr 1359/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiającym warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odkostnionego mięsa wołowego (Dz. Urz. WE L104 z 21.04.2007 r.),

¹⁸ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady Nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007 z późn. zm.),

¹⁹ ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 42, poz. 471),

²⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ...

- handlowej, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego; świadectwo jakości handlowej wymagane jest również w przypadku korzystania z kredytu NT, udzielonego przez ARiMR; IJHARS przeprowadza także ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych dostarczanych dla wojska,
- ▶ zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji²¹ dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; informacje o planowanych wysyłkach jaj zwolnionych ze znakowania przekazywane są przez Głównego Inspektora JHARS właściwym organom państw członkowskich UE; realizacja zadań w tym zakresie rozpoczęła się w 2008 r.,
  - ▶ nadawanie uprawnień rzeczoznawcom²² polega na potwierdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabyte uprawnienia,

2.5. Współpraca z instytucjami

- ▶ międzynarodowymi:
  - Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
  - Europejską Komisją Gospodarczą ONZ – Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (WP.7),
  - Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – system stosowania Międzynarodowych Norm na Owoce i Warzywa,
- ▶ organami Unii Europejskiej:
  - Komisją Europejską,
  - Radą Unii Europejskiej,
- ▶ krajowymi:
  - wojewódzkie organy administracji rządowej,
  - organy innych inspekcji,
  - urzędy celne,
  - Państwowa Policja,
  - jednostki samorządu terytorialnego,
  - państwowe jednostki organizacyjne realizujące politykę rolną państwa.

²¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ...,

²² ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ...

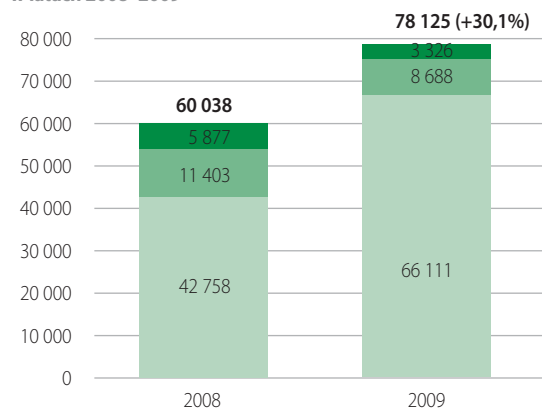
3. Podstawowe dane liczbowe

Realizując zadania ustawowe IJHARS przeprowadziła w 2009 r. ogółem 78 125 czynności kontrolnych, w tym:

- ▶ 8688 kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i w ramach sprawowanego nadzoru na rynku krajowym, tj. 11,1%,
- ▶ 3326 czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy i agencji płatniczych oraz w ramach oceny jakości handlowej, tj. 4,3%,
- ▶ 66 111 kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, tj. 84,6% ogółu wykonanych czynności kontrolnych.

W porównaniu do 2008 r. (rysunek 1) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zwiększyła się o 18 087, tj. o 30,1%, przy wzroście kontroli urzędowych w obrocie z zagranicą o 23 353 (tj. o 54,6%) oraz zmniejszeniu liczby kontroli urzędowych na rynku krajowym o 2715 (tj. o 23,8%) i czynności kontrolnych realizowanych na wniosek przedsiębiorcy lub agencji płatniczej o 2551 (tj. 43,4%).

RYSUNEK 1
Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2008–2009

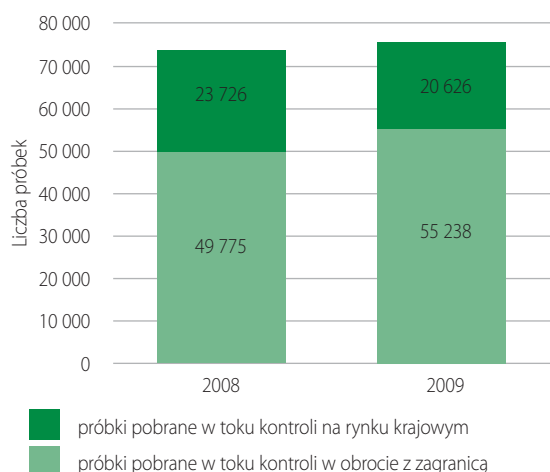

- czynności kontrolne przeprowadzone na wniosek przedsiębiorcy i ARR oraz kontrole w ramach oceny jakości handlowej
- kontrole na rynku krajowym
- kontrole w obrocie z zagranicą

W 2009 r. IJHARS w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych (urzędowe kontrole żywności, zadania delegowane przez agencje płatnicze, ocena jakości handlowej) pobrała do badań w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych 75 864 próbki, w tym 20 626 (tj. 27,2%) w toku kontroli na rynku krajowym i 55 238 (tj. 72,8%) w obrocie z zagranicą. Badaniem organoleptycznym oraz w zakresie prawidłowości znakowania objęto 70 812 próbek (tj. 93,3%), w tym: 55 124 próbki pobrane w ramach kontroli jakości handlowej importowanych artykułów rolno-spożywczych i 15 688 próbek pobranych na rynku krajowym.

Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych pobranych w trakcie kontroli jakości handlowej przeprowadzonych przez IJHARS w 2009 r., wzrosła o 2363 próbki (tj. o 3,2%) w porównaniu do 2008 r. (rysunek 2).

RYSUNEK 2
Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych pobranych przez IJHARS w trakcie kontroli jakości handlowej, przeprowadzonych w latach 2008–2009

W laboratoriach IJHARS w ramach urzędowej kontroli żywności (przeprowadzonej w trybie planowym i doraźnym) zbadano ogółem 5052 próbki, wykonując 32 369 oznaczeń parametrów jakościowych.

Badania laboratoryjne wykazały jakość handlową niezgodną z wymaganiami określonymi w przepisach lub deklaracją producenta w przypadku 649 próbek artykułów rolno-spożywczych, tj. 15,9% ogółu zbadanych przez laboratoria IJHARS w ramach urzędowej kontroli żywności. W 2009 r. udział próbek artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej zwiększył się o 7,8 punktu procentowego w porównaniu do 2008 r. (8,1%).

Porównanie poszczególnych grup towarowych w 2008 i 2009 r. (tabela 1) wskazuje, że udział próbek o jakości handlowej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta zwiększył się przede wszystkim w przypadku tłuszczów zwierzęcych oraz ziół i przypraw (o blisko 20 punktów procentowych), natomiast zmniejszył się w odniesieniu między innymi do owoców i warzyw suszonych oraz wyrobów winiarskich (o około 8 punktów procentowych).

W wyniku kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą wojewódzcy inspektorzy IJHARS (tabela 2 i 3):

- ▶ wydali 1569 decyzji administracyjnych obejmując nimi 1187,6 t i 1465,5 hl zakwestionowanych artykułów

rolno-spożywczych o wartości 6657,2 tys. zł, w tym 20 decyzji administracyjnych odnośnie 332,2 t towarów w obrocie z zagranicą o wartości 725,2 tys. zł,

- ▶ wydali 764 decyzje administracyjne nakładające kary pieniężne za wprowadzenie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości niezgodnej z przepisami lub deklaracją producenta na kwotę ogółem 1255,0 tys. zł,
- ▶ skierowali 184 wnioski do organów kontroli finansowej o odprowadzenie do budżetu państwa, przez skontrolowanych przedsiębiorców, kwot nienależnych i kar dodatkowych za wprowadzanie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o pogorszonej jakości handlowej na ogólną kwotę 273,5 tys. zł,
- ▶ ukarali grzywną w drodze mandatu karnego 1085 osób na ogólną kwotę 239,4 tys. zł,
- ▶ obciążyli 1366 przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych, w związku z niewłaściwą jakością handlową kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych, na kwotę ogółem 408,3 tys. zł,
- ▶ przekazali do 1433 przedsiębiorców zalecenia pokontrolne, obligujące do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie,
- ▶ skierowali 16 wniosków do sądów grodzkich za uniemożliwienie lub utrudnianie przeprowadzenia kontroli,

TABELA 1. Udział próbek artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej z uwzględnieniem poszczególnych grup towarowych w latach 2008–2009

Lp.	Grupa towarowa	Udział próbek o niewłaściwej jakości handlowej w latach		Różnica (w pkt %)
		2008	2009	
1.	Tłuszcze zwierzęce	11,5	31,3	+ 19,8
2.	Zioła i przyprawy	5,5	25,0	+ 19,5
3.	Ryby i ich przetwory	18,9	24,7	+ 5,8
4.	Mięso i jego przetwory	4,5	9,8	+ 5,3
5.	Przetwory owocowo-warzywne	14,7	19,6	+ 4,9
6.	Wyroby spirytusowe	3,2	7,5	+ 4,3
7.	Mleko i jego przetwory	16,0	20,1	+ 4,1
8.	Zboża i jego przetwory	14,9	15,1	+ 0,2
9.	Wyroby garmażeryjne	14,1	12,8	- 1,3
10.	Drób i jego przetwory	4,9	2,3	- 2,6
11.	Wyroby cukiernicze	20,8	16,4	- 4,4
12.	Wyroby winiarskie	16,4	8,3	- 8,1
13.	Owoce i warzywa suszone	33,3	25,0	- 8,3
ŚREDNIO		8,1	15,9	+ 7,8

TABELA 2. Rodzaje sankcji zastosowanych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2008–2009

Rodzaje sankcji	Rok działalności		Zmiana
	2008	2009	
Liczba osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego	2432	1085	– 55,4%
Liczba wydanych decyzji administracyjnych za towary o jakości handlowej niezgodnej z przepisami lub deklaracją producenta, w tym decyzje nakładające kary pieniężne	2227	2333	+ 4,9%
Liczba wniosków skierowanych do urzędów skarbowych	273	184	– 32,6%
Liczba przedsiębiorców obciążonych kosztami czynności kontrolnych i badań laboratoryjnych	1856	1366	– 26,6%
Liczba wniosków skierowanych do sądów grodzkich	78	16	– 4 krotnie
Liczba wniosków do organów ścigania	14	5	– ok. 3 krotnie
Liczba przedsiębiorców, do których skierowano zalecenia pokontrolne		1433	
Liczba zastosowanych sankcji ogółem	6880	6422	– 6,7%

► skierowali do organów ścigania 5 spraw dotyczących: zafałszowania przetworów mlecznych, naruszenia przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu artykułów posiadających chronione oznaczenia geograficzne (*Rogal świętomarciński*) oraz składania fałszywych zeznań przez kontrolowanego przedsiębiorcę.

W 2009 r. ogółem sankcje zastosowane ze względu na niewłaściwą jakość handlową artykułów rolno-spożywczych utrzymały się na zbliżonym poziomie co w 2008 r. W związku z nowelizacją ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (18 grudnia 2008 r.) w 2009 r. zmniejszyła się liczba grzywien w drodze mandatu karnego, stosowanych w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych, na rzecz kar pieniężnych nakładanych w drodze decyzji administracyjnych. W analizowa-

nym okresie sprawozdawczym po raz pierwszy wydane zostały zalecenia pokontrolne, obligujące przedsiębiorcę do usunięcia w określonym terminie nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych.

Wartość sankcji zastosowanych w 2009 r. wyniosła ogółem 2177,1 tys. zł i była mniejsza o 166,8 tys. zł (tj. o 7,1%) niż w 2008 r. Zmiana wartości sankcji ogółem w 2009 r. wynikała z mniejszej liczby wniosków skierowanych do urzędów skarbowych (o 89, tj. 32,5%), a tym samym wartości naliczonych kwot nienależnych i kar określonych we wnioskach kierowanych do tych urzędów (o 1155,6 tys. zł, tj. ok. 5 krotnie), jak również z mniejszej liczby nałożonych grzywien (o 1347, tj. 55,4%), a w związku z tym zmniejszonej ogólnej kwoty mandatów (o 326,7 tys. zł, tj. o 57,6% mniej niż w 2008 r.), nakładanych

TABELA 3. Wartość sankcji zastosowanych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2008–2009 (w tys. zł)

Wartość zastosowanych sankcji	Rok działalności		Różnica
	2008	2009	
Kwota grzywien nałożonych w drodze mandatu karnego	567,0	240,3	– 57,6%
Wartość kwot nienależnych i kar określonych we wnioskach do urzędów skarbowych	1429,1	273,5	– ok. 5 krotnie
Wartość kar pieniężnych nałożonych decyzjami administracyjnymi		1255,0	
Obciążenia przedsiębiorców kosztami czynności kontrolnych i badań laboratoryjnych	347,8	408,3	+17,4%
Ogółem sankcje	2343,9	2177,1	– 7,1%

za wykroczenia związane z niewłaściwą jakością handlową artykułów rolno-spożywczych. Zaznaczyć należy, że w wyniku zmian ustawowych, grzywny w drodze mandatu karnego w 2009 r. zastąpione zostały karą pieniężną. Ogólna kwota kar pieniężnych nałożonych w wyniku zakończonych postępowań administracyjnych

w 2009 r., wyniosła 1255 tys. zł. W porównaniu do 2008 r. odnotowano wzrost kwoty obciążeń przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych (o 60,5 tys. zł, tj. o 17,4%), naliczonych w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych.

4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań

4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym

Kontrole planowe

Tematy kontroli planowych określa *Roczny ramowy plan kontroli*, opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka opartej na wynikach kontroli z poprzednich lat, propozycjach zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS oraz wojewódzkie inspektoraty JHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych przez wojewódzkie inspektoraty JHARS, określany jest w *Programach kontroli planowych* zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Zgodnie z *Rocznym ramowym planem kontroli na 2009 r.* kontrole planowe dotyczyły:

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w zakresie zgodności z obowiązującymi przepisami oraz deklaracją producenta, w tym: świeżych owoców i warzyw, przetworów mlecznych, przetworów z mięsa czerwonego, przetworów rybnych, przetworów zbożowych, przetworów owocowo-warzywnych, mięsa drobiowego, win gronowych, w tym produkcji krajowej, napojów spirytusowych, pieczywa, makaronu, wyrobów cukierniczych, wyrobów garmażeryjnych, oliwy z oliwek oraz artykułów rolno-spożywczych potencjalnie zawierających GMO,
- ▶ znakowania artykułów rolno-spożywczych, w tym: przetworów drobiowych, jaj spożywczych, mięsa wołowego, pieczywa, majonezów, sosów, napojów bezalkoholowych i innych grup artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ certyfikacji chmielu i produktów chmielowych, wprowadzania do obrotu nawozów, klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, potwierdzania pochodzenia mięsa wołowego z dorosłych osobników męskich, potwierdzania prawidłowości raportowania cen wołowiny, warunków chowu i tuczu gęsi.

Kontrole dorażne

Tematyka kontroli dorażnych, zleconych w 2009 r. przez Głównego Inspektora JHARS obejmowała:

- ▶ jakość handlową wybranych artykułów rolno-spożywczych w tym: pieczywa, wędlin podrobowych i parówek, marynat rybnych, serów podpuszczkowych dojrzewających,
- ▶ prawidłowość wprowadzania do obrotu nawozów wymagających pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ prawidłowość wprowadzania do obrotu nawozów w opakowaniach typu „big bag”.

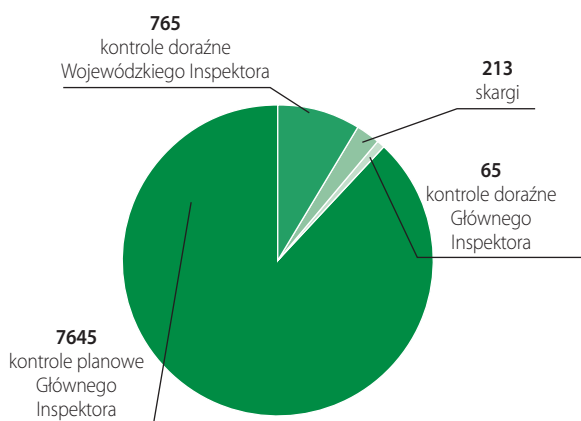
Ponadto, w ramach systemu RASFF na polecenie Głównego Inspektora JHARS przeprowadzono kontrole dorażne w zakresie:

- ▶ prawidłowości znakowania przetworów mięsnych i drobiowych (na wniosek Państwowego Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej oraz Brytyjskiej Agencji ds. Standardów Żywności),
- ▶ jakości handlowej przetworów mięsnych, tłuszczów zwierzęcych i jęczmienia jarego (na wniosek Brytyjskiej Agencji ds. Standardów Żywności oraz Głównego Inspektora Sanitarnego).

Kontrole dorażne przeprowadzone z inicjatywy wojewódzkich inspektorów JHARS dotyczyły głównie jakości handlowej: przetworów z mięsa czerwonego, drobiu, ryb, przetworów zbożowych, mleka i jego przetworów, świeżych owoców i warzyw, przetworów owocowo-warzywnych, wyrobów cukierniczych i garmażeryjnych oraz wprowadzania do obrotu nawozów.

Z ogólnej liczby 8688 urzędowych kontroli jakości handlowej na rynku krajowym, 7645 (tj. 87,9%) zrealizowano w trybie kontroli planowych zatwierdzonych przez Głównego Inspektora, 1043 (tj. 12,1%) jako kontrole dorażne (w tym 65 na polecenie Głównego Inspektora), 765 z inicjatywy wojewódzkich inspektorów oraz 213 w ramach rozpatrzenia skarg skierowanych do IJHARS (rysunek 3).

RYSUNEK 3
Liczba kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym, przeprowadzonych przez IJHARS w 2009 r.

Wyniki kontroli na rynku krajowym

Kontrola IJHARS obejmuje sprawdzenie trzech podstawowych obszarów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, tj.:

- ▶ parametrów fizykochemicznych, badanych laboratoryjnie, które pozwalają na sprawdzenie zgodności składu produktu (np. zawartości tłuszczu, białka, skrobi, soli) z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,
- ▶ znakowania produktów żywnościowych, stanowiącego obszar najbardziej istotny dla konsumenta,
- ▶ cech organoleptycznych (wygląd, smak, zapach, barwa), które mają szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia.

W wyniku planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych w 2009 r. na rynku krajowym, stwierdzono:

- ▶ 14,8% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie, posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta; najczęściej kwestionowano jakość handlową: bułki tartej, przetworów zbożowych, przetworów rybnych, wyrobów cukierniczych, wyrobów garmażeryjnych i makaronów; w porównaniu do 2008 r. udział partii o parametrach niezgodnych z przepisami o jakości handlowej lub deklaracją producenta wzrósł o 5,4 punktu procentowego (w 2008 r. wyniósł 9,4%),

- ▶ 35,1% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; zastrzeżenia w tym zakresie dotyczyły najczęściej: bułki tartej, wyrobów garmażeryjnych, majonezów i sosów, makaronów, pieczywa, napojów bezalkoholowych i fermentowanych napojów winiarskich; w porównaniu do 2008 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych w 2009 r. pozostał na zbliżonym poziomie (w 2008 r. wyniósł 35,0%),
- ▶ 24,3% partii świeżych owoców i warzyw było niewłaściwie oznakowanych; 4,2% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach Unii Europejskiej; w porównaniu do 2008 r. udział partii świeżych owoców i warzyw nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 6,7 punktu procentowego (w 2008 r. wyniósł 31,0%),
- ▶ 19,2% partii jaj spożywczych nie spełniało wymagań w zakresie znakowania opakowań jednostkowych i transportowych; w porównaniu do 2008 r. udział partii jaj nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 22,3 punktu procentowego (w 2008 r. wyniósł 41,5%),
- ▶ 2,0% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało określonym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2008 r. udział partii nie odpowiadających określonym cechom organoleptycznym zmniejszył się o 1,4 punktu procentowego (w 2008 r. wyniósł 3,4%).

Wyniki badań parametrów fizykochemicznych

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych najczęściej kwestionowano jakość handlową, takich wyrobów, jak:

bułka tarta, w przypadku której nieprawidłowości stwierdzono w 32,8% skontrolowanych partii; najczęściej kwestionowano: zaniżony stopień rozdrobnienia wyrobu, zawyżoną wilgotność, zawyżoną zawartość tłuszczu i cukru, obecność niedopuszczalnych ziaren maku i cząstek cukierniczych,

przetwory zbożowe (mąka pszenna, mąka żytnia, kasza jęczmienna i kasza manna), w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 21,5% skontrolowanych partii:

- ▶ w *mąkach pszennych i żytnich* kwestionowano niezgodną z deklaracją zawartość popiołu całkowitego

(soli mineralnych), niższą lub wyższą niż deklarowana liczbę opadania mąki, która określa jej aktywność amyloliczną mającą wpływ na jakość wyrobu gotowego, wyższą wilgotność oraz niewłaściwy stopień rozdrobnienia mąki,

- ▶ w *kaszach jęczmiennych i kaszy manny* kwestionowano obecność zanieczyszczeń metalicznych o wymiarach liniowych większych niż 0,3 mm i masie większej niż 0,2 mg oraz niewłaściwy stopień rozdrobnienia, wskazujący na nieprawidłowo prowadzony proces technologiczny,

przetwory rybne (konserwy rybne, marynaty, ryby wędzone i solone), w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 19,2% skontrolowanych partii; nieprawidłowości były wynikiem stosowania nieuczciwych praktyk handlowych lub nieprzestrzegania procesu technologicznego i dotyczyły głównie zawyżonej zawartości glazury, panieru, tłuszczu, wody, soli, zalewy oraz zaniżonej zawartości mięsa ryby, składników warzywnych i kwasu octowego,

wyroby cukiernicze (czekolada, pralinki czekoladowe), w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 18,8% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie zawyżonej lub zaniżonej zawartości cukru ogółem, zawyżonej zawartości tłuszczów roślinnych oraz obecności tłuszczu roślinnego, którego producent nie deklarował, co wskazuje na zafaszowanie wyrobów czekoladowych przez zastępowanie części tłuszczu kakaowego tańszym zamiennikiem,

wyroby garmażeryjne (pierogi mięsne i niemięsne oraz gotowe dania drugie), w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 18,7% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie zaniżonej w stosunku do deklaracji producenta zawartości farszu lub nadzienia, co wskazuje na stosowanie nieuczciwych praktyk handlowych,

makarony, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 12,4% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie: zaniżonej zawartości tłuszczu w makaronach jajecznych, wskazującej na stosowanie

wanie przez producentów niewystarczającej liczby jaj w procesie produkcji makaronów, zawyżonej wilgotności wyrobu, wynikającej z nieprawidłowego przebiegu procesu suszenia.

Wyniki kontroli w zakresie prawidłowości znakowania artykułów rolno-spożywczych

W wyniku kontroli znakowania artykułów rolno-spożywczych nieprawidłowości stwierdzono w odniesieniu do takich wyrobów, jak:

bułka tarta, w przypadku której nieprawidłowości stwierdzono w 50,7% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- ▶ braku lub nieprawidłowego podawania na etykiecie informacji odnośnie nazwy produktu, daty minimalnej trwałości, zawartości netto, składu produktu, składu użytego polepszacza (składnik złożony) zawierającego czynniki alergenne, danych identyfikacyjnych producenta, warunków przechowywania,
- ▶ wydłużenia terminu przydatności do spożycia w odniesieniu do deklarowanego w Polskiej Normie (tj. z 2 do 5 miesięcy) bez wykonania badań przechowalniczych,

wyroby garmażeryjne, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 48,4% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- ▶ braku lub nieprawidłowego podawania na etykiecie informacji odnośnie procentowej zawartości składnika występującego w nazwie wyrobu lub wszystkich składników wykorzystanych w procesie produkcji, danych identyfikacyjnych producenta,
- ▶ nieprawidłowego zastosowania wyrażenia poprzedzającego datę minimalnej trwałości (tj. zamiast najlepiej „spożyć przed” podano „należy spożyć do”) lub termin przydatności do spożycia (tj. zamiast „należy spożyć do” podano „spożyć przed”),

majonezy i sosy, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 48,1% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie braku wyszczególnienia składników alergicznych, nie podawania w jednym polu widzenia wartości energetycznej, zawartości białka, węglowodanów i tłuszczu oraz stosowania niezrozumia-

łych skrótów, np.: „reg. kw.”, „kw. cytrynowy” „poj. nom. opakowania” czy „obn. zaw. żółtka”,

makaron, w przypadku którego nieprawidłowości stwierdzono w 47,1% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- ▶ braku wyszczególnienia w składzie wyrobu procentowej zawartości składników wymienionych w nazwie, podawania składników w kolejności ich malejącej masy, tj. zgodnie z procentowym udziałem tych składników w wyrobie gotowym, informacji o partii produkcyjnej, numeru partii, nie podawania w tym samym polu widzenia nazwy produktu, daty minimalnej trwałości i zawartości netto, nieprawidłowego podawania danych identyfikacyjnych producenta,
- ▶ przedłużenia terminu przydatności wyrobu do spożycia, bez wykonania badań przechowalniczych,

pieczywo, w przypadku którego nieprawidłowości stwierdzono w 46,6% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie: używania nazwy fantazyjnej produktu bez wskazania rodzaju pieczywa, braku wykazywania w składzie surowcowym procentowej zawartości składników występujących w nazwie lub przedstawionych na rysunku zamieszczonym na etykiecie, informacji o zastosowanych substancjach dodatkowych, pełniących funkcje technologiczne w pieczywie lub o składnikach alergennych, podawania niepełnych danych identyfikacyjnych producenta,

napoje bezalkoholowe, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 43,7% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie: umieszczenia informacji niezrozumiałych i wprowadzających konsumenta w błąd (np. stosowanie skrótów: „cukier C-2”, „E-1”, „woda CO₂”, „kon benz sodu”), nieprawidłowego określenia ilości nominalnej (np. stosowania określenia „poj.” zamiast „objętość netto” lub „zawartość netto”), stosowania nazwy sugerującej, iż produkt wyprodukowano na bazie soku owocowego, podczas gdy część lub całość soku była zastępowana aromatami (np. „napój pomarańczowy gazowany...” zamiast „napój o smaku pomarańczowym...”), braku zamieszczania dodatkowych określeń: „zawiera cukier/cukry i substancję/e słodzącą/e”,

„zawiera substancję/e słodzącą/e” lub „zawiera źródło fenyloalaniny”,

fermentowane napoje winiarskie, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 42,4% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- ▶ umieszczania napisów w języku obcym oraz szaty graficznej wskazujących na pochodzenie wyrobu z importu lub sugerujących, że wyrób jest winem gronowym, umieszczania na etykiecie miódów pitnych określeń: „półwytrawny”, „półsłodki”, tj. pojęć stosowanych w odniesieniu do fermentowanych napojów winiarskich z wyłączeniem miódów pitnych, stosowania nazwy „wino” do określenia wyrobu będącego fermentowanym napojem winiarskim (napój winopodobny owocowy),

świeże owoce i warzywa, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 24,3% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie: braku podawania informacji o kraju pochodzenia, klasie jakości, odmianie, wielkości świeżych owoców i warzyw oraz danych identyfikacyjnych pakującego lub wysyłającego,

jaja spożywcze, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 19,2% skontrolowanych partii; nieprawidłowości znakowania dotyczyły głównie:

- ▶ opakowań jednostkowych, w odniesieniu do których stwierdzono brak lub nieprawidłowe podanie daty minimalnej trwałości, warunków przechowywania, braku kodu producenta lub braku podania objaśnienia kodu producenta, klasy wagowej, przedziału wagowego, informacji o metodzie chowu kur, numeru zakładu pakowania jaj, danych producenta jaj,
- ▶ opakowań transportowych, w odniesieniu do których stwierdzono: brak informacji o liczbie jaj, o metodzie chowu kur, o dacie zniesienia i dacie wysyłki jaj oraz kodu, nazwy i adresu producenta.

Wyniki kontroli w zakresie przestrzegania wymagań jakościowych określonych w standardach UE dla świeżych owoców i warzyw

Brak spełnienia wymagań jakościowych określonych w standardach UE stwierdzono w przypadku 4,2% skon-

trolowanych partii świeżych owoców i warzyw; najczęściej kwestionowano:

- ▶ objawy gnicia i zepsucia, uszkodzenia zewnętrzne, utratę jędrności, wady skórki, brak dojrzałości, zanieczyszczenie ziemią, uszkodzenia spowodowane przez szkodniki,
- ▶ przekroczenie zakresu tolerancji dopuszczalnych w poszczególnych klasach jakości, w przypadku owoców i warzyw dla których ustanowiono klasy jakości,
- ▶ brak jednolitości w zakresie odmiany i wybarwienia w opakowaniu oraz użycie niewłaściwych materiałów do pakowania (np. gazet),
- ▶ wielkość niezgodną z deklarowaną, w przypadku produktów dla których określono wymagania w zakresie wielkości.

Wyniki kontroli na podstawie badania cech organoleptycznych

W wyniku kontroli cech organoleptycznych stwierdzono, że około 2,0% partii nie spełniało deklaracji producenta w tym zakresie; nieprawidłowości dotyczyły takich wyrobów, jak:

przetwory owocowo-warzywne mrożone, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 7,5% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- ▶ występowania owoców odgniecionych i z plamami, owoców uszkodzonych mechanicznie oraz zlepieńców trwałych (owoców trwale przymarzniętych do siebie),

- ▶ niewłaściwej średnicy róży w przypadku brokułu, przekroczonej zawartości brokułu pokruszonego oraz przekroczonej zawartości brokułu o głębiakach powyżej 2 cm,
- ▶ przekroczonej zawartości połamanych strąków fasoli szparagowej, przekroczonej zawartości wolnych liści w brukselce,
- ▶ obecności warzyw porażonych przez szkodniki lub z uszkodzeniami chorobowymi,

makaron, w przypadku którego nieprawidłowości stwierdzono w 6,8% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie: niewłaściwego wyglądu wyrobu przed i po ugotowaniu, niejednorodnej barwy oraz braku zachowania kształtu po ugotowaniu,

przetwory mleczne, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 3,1% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- ▶ tłuszczów mlecznych, z uwagi na obecność kropeł wolnej wody na przekroju, świadczącej o nieprawidłowym wygnieceniu, niestarannego uformowania jednostki i nieczystego, tłuszczowego, jałowego smaku i zapachu,
- ▶ serów podpuszczkowych, z powodu kruchej konsystencji, nieprawidłowego oczkowania oraz bardzo słonego smaku i nieczystego, jałowego smaku i zapachu,

TABELA 4. Artykuły rolno-spożywcze w odniesieniu do których stosowano najczęściej sankcje karne w 2009 r.

Lp.	Artykuł rolno-spożywczy	Liczba urzędowych kontroli jakości handlowej	Wartość zakwestionowanego towaru w tys. zł	Liczba decyzji administracyjnych:		Kwota kar pieniężnych nałożonych decyzjami w tys. zł
				stwierdzających niewłaściwą jakość handlową	nakładających kary pieniężne	
1.	Bułka tarta	257	25,6	20	32	17,8
2.	Ryby i przetwory rybne	119	1.978,8	119	39	106,5
3.	Przetwory zbożowe	91	108,1	23	13	10,1
4.	Wyroby garmazeryjne	78	193,7	58	37	91,5
5.	Makarony	74	61,5	58	22	17,3
6.	Wyroby cukiernicze	28	294,6	25	2	6,9
RAZEM		647	2662,3	303	145	250,1

- ▶ śmietany i serków smakowych, z uwagi na niejednorodną, mączystą konsystencję,

wyroby garmażeryjne (pierogi), w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 2,4% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie uszkodzeń mechanicznych, tj. popękania, rozklejenia i wycieku nadzienia, zmiany kształtu pierogów po ugotowaniu,

wyroby cukiernicze, w przypadku których nieprawidłowości stwierdzono w 2,1% skontrolowanych partii; nieprawidłowości dotyczyły głównie czekolady mlecznej i polegały na niewłaściwej dla deklarowanego rodzaju czekolady smakowości (obejmującej smak, zapach i teksturę); kwestionowany wyróżnik jakości był natomiast charakterystyczny dla wyrobu czekoladopodobnego o smaku mlecznym.

Zastosowane sankcje

W wyniku kontroli jakości handlowej sankcje karne najczęściej stosowano w przypadku: bułki tartej, owoców i warzyw, mięsa czerwonego i jego przetworów, przetworów mlecznych, ryb i przetworów rybnych (tabela 4).

Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli planowych i doraźnych przeprowadzonych w 2009 r. zawarto w części IV Sprawozdania.

4.2. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

Kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą podlegają:

- ▶ importowane artykuły rolno-spożywcze wskazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej (Dz. U. Nr 230, poz. 1933 z późn. zm.) oraz importowane świeże owoce i warzywa, dla których określone zostały standardy UE,

- ▶ eksportowane świeże owoce i warzywa, objęte standardami UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej, wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

W 2009 r. przeprowadzono 66 111 kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 21 055 (31,8%) kontroli importowanych artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ 45 056 (68,1%) kontroli artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju.

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontroli jakości handlowej w 2009 r. podlegało:

- ▶ 64 360,4 t importowanych świeżych owoców i warzyw,
- ▶ 34 474,7 t importowanych bananów,
- ▶ 32 534,2 hl importowanego wina,
- ▶ 537 378,0 t i 73 344,8 hl importowanych artykułów rolno-spożywczych, podlegających kontroli IJHARS zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ 98 237,0 hl napojów spirytusowych i napojów bezalkoholowych,
- ▶ 448 514,6 t świeżych owoców i warzyw wywożonych do krajów trzecich.

W porównaniu do 2008 r. kontrolą w zakresie jakości handlowej przeprowadzoną przez IJHARS w 2009 r. (tabela 5) objęto więcej importowanych napojów bezalkoholowych i napojów spirytusowych (o 25 431,4 hl, tj. o 53,0%), wina gronowego (o 19 122,7 hl, tj. 16,8%) oraz importowanych świeżych owoców i warzyw (o 24 639,3 t, tj. o 62,0%) jak i bananów (o 9626,4 t, tj. o 38,7%).

Zmniejszyła się natomiast masa importowanych towarów podlegających kontroli IJHARS o 226 323,8 t (tj. o 26,2%), w tym głównie takich grup artykułów rolno-spożywczych jak: mięso, podroby, przetwory mleczne, przetwory

TABELA 5. Grupy importowanych artykułów rolno-spożywczych podlegające kontroli IJHARS w latach 2008–2009

Grupa importowanych artykułów rolno-spożywczych	Ilość artykułów rolno-spożywczych podlegających kontroli w roku:		Zmiana w %
	2008	2009	
Owoce i warzywa	39 721,1 t	64 360,4 t	+62,0%
Banany	24 848,3 t	34 474,7 t	+38,7%
Wino gronowe	113 411,5 hl	132 534,2 hl	+16,8%
Artykuły rolno-spożywcze	797 967,5 t	537 378,0 t	-36,3%
Napoje spirytusowe i bezalkoholowe	47 913,4 hl	73 344,8 hl	+53,0%
Ogółem import	862 536,9 t 161 324,9 hl	636 213,1 t 205 879,0 hl	-26,2% +27,6%

owocowo-warzywne, ryby, ziarno zbóż, orzechy oraz ziola i przyprawy.

W 2009 r. zwiększyła się o 60 985,8 t (tj. o 15,7%) masa skontrolowanych świeżych owoców i warzyw przeznaczonych na eksport (tj. z 387 528,8 t w 2008 r. do 448 514,6 t w 2009 r.).

W wyniku kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą zakwestionowano jakość handlową:

- 1) świeżych owoców i warzyw o masie 251,0 t pochodzących z importu (głównie cytryny, mandarynki, jabłka, winogrona, ogórki, czosnek, cebula),
- 2) świeżych owoców i warzyw o masie 157,0 t przeznaczonych na eksport (głównie jabłka, papryka czerwona, cebula świeża, marchew, kapusta biała),
- 3) importowanych artykułów rolno-spożywczych (przetwory owocowo-warzywne, owoce i warzywa suszone oraz mrożone, zboża i ich przetwory, ryby i ich przetwory, kawa i herbata, ziola i przyprawy, surowce browarnicze) o łącznej masie 332,2 t.

W toku kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą kwestionowano najczęściej niewłaściwe oznakowanie oraz zaniżenie masy netto wyrobu, zawyżenie zawartości glazury w rybach mrożonych, zawyżenie udziału ziaren nietypowych w kawie oraz włókien surowych w herbacie, a w przypadku świeżych owoców i warzyw dodatkowo: porośnięcie, zawilgocenie, objawy pleśni, wady wybarwienia, plamy na skórce i otarcia.

4.3. Zadania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym

Nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym

Główny Inspektor JHARS sprawuje nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym, przeprowadzającymi kontrole i wydającymi certyfikaty zgodności producentom spełniającym wymogi obowiązujące w rolnictwie ekologicznym.

W ramach nadzoru Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji upoważnionych jednostek certyfikujących,
- ▶ dokonuje sprawdzenia u producentów prawidłowości kontroli wykonanych przez upoważnione jednostki certyfikujące,
- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem jednostek certyfikujących,
- ▶ przeprowadza analizy danych i informacji dostarczanych przez jednostki certyfikujące.

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor JHARS przeprowadza działania sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

TABELA 6. Wykaz upoważnionych jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym w 2009 r.

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	AGRO BIO TEST Sp. z o.o.	Warszawa
2.	BIOEKSPERT Sp. z o.o.	Warszawa
3.	BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o.	Kraków
4.	Centrum Jakości AgroEko Sp. z o.o.	Nieporęt
5.	COBICO Sp. z o.o.	Kraków
6.	Control Union Poland Sp. z o.o.	Szczecin
7.	EKOZWARANCJA PTRE Sp. z o.o.	Dąbrowica k. Lublina
8.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Warszawa
9.	PNG Sp. z o.o.	Zajączków k. Kielc
10.	SGS Polska Sp. z o.o.	Warszawa
11.	TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.	Warszawa

W 2009 r. w rolnictwie ekologicznym działało 11 upoważnionych jednostek certyfikujących (tabela 6).

Ogółem w 2009 r. w upoważnionych jednostkach certyfikujących przeprowadzono 17 kontroli, w tym:

- ▶ 5 kontroli na zlecenie Biura Kontroli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; zakres tych kontroli obejmował sprawdzenie wykorzystania przez UJC informatycznego Sytemu *Eko*, przygotowanego w ramach projektu *Phare PL 01.04.04 „Rolnictwo ekologiczne”*,
- ▶ 11 kontroli na zlecenie Najwyższej Izby Kontroli, dotyczących funkcjonowania upoważnionych jednostek certyfikujących w zakresie rolnictwa ekologicznego,
- ▶ 1 kontrolę w ramach nadzoru Głównego Inspektora JHARS w zakresie stosowania przez upoważnioną jednostkę certyfikującą procedur kontrolnych oraz sprawdzenia dokumentów z kontroli producentów ekologicznych.

Kontrole przeprowadzone w 2009 r. w jednostkach certyfikujących wykazały między innymi nieprawidłowości w zakresie:

- ▶ zatrudniania pracowników (brak doświadczonych i wykwalifikowanych inspektorów),
- ▶ rzetelności sporządzania dokumentów dotyczących kontroli i certyfikacji producentów,
- ▶ zgodności przeprowadzanych kontroli z obowiązującymi przepisami prawa,
- ▶ stosowania procedur kontroli i certyfikacji producentów oraz wzorów formularzy związanych z kontrolą i certyfikacją producentów,

- ▶ postępowania personelu jednostek zgodnie z zatwierdzonymi procedurami,
- ▶ przekazywania producentom rzetelnych informacji w zakresie rolnictwa ekologicznego,
- ▶ posiadania aktualnej dokumentacji w języku polskim, na podstawie której prowadzony jest proces kontroli i certyfikacji.

W wyniku kontroli Główny Inspektor JHARS skierował do upoważnionych jednostek certyfikujących wystąpienia pokontrolne, w celu wyeliminowania nieprawidłowości wskazanych we wnioskach pokontrolnych. Dodatkowo, w drodze decyzji administracyjnych, Główny Inspektor JHARS nakazał jednej upoważnionej jednostce certyfikującej wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z jej funkcjonowaniem.

Czynności sprawdzające w gospodarstwach rolnych

W 2009 r. IJHARS przeprowadziła kontrole sprawdzające w 168 gospodarstwach rolnych, co stanowiło 1,1% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących produkcję żywności metodami ekologicznymi. W porównaniu do 2008 r. liczba gospodarstw objętych kontrolą sprawdzającą w 2009 r. zmniejszyła się o 36, tj. 17,6%.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2009 r. nieprawidłowości stwierdzono w 107 gospodarstwach (tj. 63,0% skontrolowanych) i polegały one na:

- ▶ nieprzestrzeganiu zasad kontroli przez inspektorów UJC (brak odnotowania w protokole kontroli informacji

o występujących uchybieniach dotyczących np.: nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji o produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej, zastosowania nieekologicznego materiału siewnego bez zgody WIORiN, braku oznakowania zwierząt gospodarskich, braku dokumentów potwierdzających potrzebę użycia nawozów, nie wykonania zaleceń z poprzedniej kontroli, wprowadzania do gospodarstwa zwierząt pochodzenia nieekologicznego, sporządzania protokołu kontroli zawierającego błędy formalne i pisarskie),

- ▶ nie przestrzegania zasad postępowania przez producenta rolnego (brak wymaganej dokumentacji lub nie prowadzenie bieżącej ewidencji dotyczącej produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej, brak dokumentacji potwierdzającej potrzebę użycia nawozu, brak wykonania zaleceń pokontrolnych UJC, brak przekazywania informacji o zmianach w zakresie działalności w rolnictwie ekologicznym, brak harmonogramu produkcji roślinnej, brak oznakowania zwierząt gospodarskich, zastosowanie materiału siewnego niezgodnego z decyzją WIORiN, dokonywanie zakupu zwierząt nieekologicznych bez zgody IJHARS).

Czynności sprawdzające w przetwórniach ekologicznych

W 2009 r. IJHARS przeprowadziła kontrole w 71 przetwórniach ekologicznych (w tym u 8 importerów), co stanowiło 30,0% ogólnej liczby przetwórni ekologicznych podlegających kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących. W porównaniu do 2008 r. liczba przetwórni ekologicznych objętych kontrolą sprawdzającą w 2009 r. zwiększyła się o 30, tj. 42,3%.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2009 r. nieprawidłowości stwierdzono w 26 przetwórniach (tj. 36,0% skontrolowanych); dotyczyły one głównie:

- ▶ przestrzegania zasad kontroli przez inspektorów UJC (brak zamieszczania w protokołach kontroli danych dotyczących zlecenia części produkcji innemu podmiotowi, podawania nazw produktów w sposób uniemożliwiający ich identyfikację, powoływanie się na nieaktualne przepisy, sporządzanie protokołu w sposób

nieczytelny, pomijanie w trakcie kontroli działalności podwykonawcy, brak odniesienia się inspektorów do zagadnień związanych ze stosowaniem w produkcji składników nieekologicznych lub braku procedur dotyczących identyfikacji krytycznych etapów przetwórstwa),

- ▶ przestrzegania zasad produkcji przez producenta (wprowadzanie do obrotu produktów w ilości większej niż określona w certyfikacie, stosowanie do produkcji składników bez certyfikatów, prowadzenie produkcji i wprowadzanie do obrotu towarów nawiązujących do ekologicznej metody produkcji, brak powiadamiania UJC o prowadzeniu produkcji w obiektach znajdujących się poza kontrolowaną przetwórnią, o zmianie zakresu prowadzonej działalności i o zmianie receptury produktu, brak prowadzenia rejestru czyszczenia linii produkcyjnej, ewidencji towarowej, brak dokumentów potwierdzających, że stosowany preparat nie zawiera GMO, nieprawidłowe oznakowanie produktów ekologicznych, stosowanie nieprawidłowego logo UE – *Rolnictwo ekologiczne*, niewłaściwe przechowywanie produktów ekologicznych, brak sprawdzania certyfikatów produktów dostarczanych do przetwórni, brak zgłoszenia do IJHARS działalności w rolnictwie ekologicznym).

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym

Realizując zadanie w zakresie udzielania informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym Główny Inspektor IJHARS w 2009 r. rozpatrzył pozytywnie 105 wniosków o udostępnienie wykazu producentów. Z przyczyn formalnych 3 wnioski zostały rozpatrzone negatywnie. Wykazy producentów udostępniono głównie osobom prywatnym i przedstawicielom firm, w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego.

Upoważnianie importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich

Upoważnienia, wydawane przez Głównego Inspektora IJHARS w drodze decyzji administracyjnych, mają na celu zabezpieczenie interesów konsumentów i producentów UE poprzez zapewnienie, że produkty rolnictwa

ekologicznego z państw trzecich spełniają wymagania obowiązujące na terenie Wspólnoty. W 2009 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył pozytywnie 8 z 11 wniosków złożonych przez importerów, natomiast postępowanie administracyjne dotyczące pozostałych 3 wniosków zakończone zostało w 2010 r. Ogółem w 2009 r. Główny Inspektor JHARS wydał w drodze postępowania administracyjnego 11 decyzji, w tym:

- ▶ 8 decyzji upoważniających 7 importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z następujących państw trzecich: Sri Lanka, Chińska Republika Ludowa, Republika Hondurasu, Republika Serbii, Kolumbia, Ukraina, USA,
- ▶ 2 decyzje uchylające upoważnienia do importu produktów rolnictwa ekologicznego z Burkina Faso oraz Ukrainy, wydane w 2008 r.,
- ▶ 1 decyzję nie zezwalającą na import produktów rolnictwa ekologicznego z Ukrainy.

Szczelność systemu kontroli importowanych produktów rolnictwa ekologicznego zapewnia kontrola graniczna, przeprowadzana przez IJHARS.

Zezwolenia na odstępstwa od produkcji metodami ekologicznymi

Zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. *o rolnictwie ekologicznym* wojewódzcy inspektorzy JHARS upoważnieni zostali do wydawania decyzji administracyjnych w sprawie zastosowania przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji ekologicznej. Decyzje administracyjne wydawane są na wniosek producentów ekologicznych, składanych do wojewódzkich inspektorów IJHARS właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności. Zadania w tym zakresie realizowane są przez IJHARS od II połowy 2009 r.

W 2009 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 585 decyzji administracyjnych, w tym 536 decyzji zezwalających na zastosowanie odstępstw od produkcji ekologicznej i 49 decyzji negatywnie odnoszących się do wniosków producentów rolnych w sprawie odstępstw. Główny Inspektor JHARS wydał 1 decyzję odmawiającą zastosowania odstępstwa od zasad produkcji ekologicznej.

Inne działania na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego

Działania IJHARS na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego w 2009 r. obejmowały także:

- ▶ działalność na rzecz wzrostu zaufania konsumentów do towarów wyprodukowanych metodami ekologicznymi, poprzez realizację kontroli urzędowych, celem eliminowania z rynku towarów, których oznakowanie bezprawnie nawiązywało do ekologicznej metody produkcji,
- ▶ prelekcje przedstawicieli IJHARS wygłaszane na licznych warsztatach, seminariach i szkoleniach w zakresie rolnictwa ekologicznego,
- ▶ upowszechnianie wiedzy w zakresie rolnictwa ekologicznego, między innymi poprzez udostępnianie informacji za pośrednictwem strony internetowej GIJHARS.

Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych

Zgodnie z ustawą *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych*¹, Główny Inspektor JHARS jest organem sprawującym nadzór nad jednostkami certyfikującymi upoważnionymi przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronione Nazwy Pochodzenia (ChNP), Chronione Oznaczenia Geograficzne (ChOG) lub będących Gwarantowanymi Tradycyjnymi Specjalnościami (GTS).

Kontrole zgodności procesu produkcji wyżej wymienionych produktów rolnych i środków spożywczych ze specyfikacją przeprowadzają wojewódzcy inspektorzy JHARS lub upoważnione jednostki certyfikujące.

IJHARS przeprowadza także kontrole urzędowe, mające na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Zarejestrowane nazwy są chronione przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystywaniem w celach komercyjnych, nadużywaniem, imitacją lub przywoływaniem

¹ ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych* (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 68 z późn. zm.).

oraz wszelkimi określeniami lub praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumenta co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki.

Nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi

Kontrole przeprowadzane w ramach nadzoru sprawowanego przez Głównego Inspektora JHARS obejmują sprawdzenie, czy jednostka certyfikująca:

- ▶ posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji producentów,
- ▶ posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne,
- ▶ dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- ▶ przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny.

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2009 r. upoważnienie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie kontroli produktów posiadających ChNP, ChOG, GTS uzyskało 5 jednostek (tabela 7).

TABELA 7. Wykaz upoważnionych jednostek certyfikujących

Lp.	Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Siedziba
1.	BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o.	Kraków
2.	COBICO Sp. z o.o.	Kraków
3.	PNG Sp. z o.o.	Zajączków k. Kielc
4.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Warszawa
5.	TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.	Warszawa

TABELA 8. Liczba wydanych Świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji produktu rolnego lub środka spożywczego posiadającego ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją w 2009 r.

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba Świadectw jakości
1	Rogal świętomarciński	ChOG	116
2	Oscypek	ChNP	12
3	Bryndza podhalańska	ChNP	3
4	Wielkopolski ser smażony	ChOG	3
5	Andruty kaliskie	ChOG	2
6	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	2
7	Pierekaczewnik	GTS	1
8	Olej rydzowy	GTS	1
9	Miód pitny „trójniak”	GTS	1
RAZEM			141

W 2009 r. kontrolę produktów posiadających ChNP przeprowadziła na wniosek producenta jedna jednostka certyfikująca. W wyniku kontroli wydano 2 certyfikaty zgodności procesu produkcji ze specyfikacją.

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronioną Nazwę Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne lub będących Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością ze specyfikacją

Komisja Europejska od 2007 r. wpisała do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych lub Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności 15 polskich nazw produktów rolnych i środków spożywczych, przy czym 7 z nich zostało zarejestrowanych w 2009 r.

W wyniku kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją, przeprowadzonych na wnioski producentów, wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 141 Świadectw jakości, uprawniających do wprowadzania do obrotu produktów oznakowanych symbolem ChNP, ChOG lub GTS

i zarejestrowaną przez KE nazwą (tabela 8). *Świadectwo jakości* wydane przez wojewódzkiego inspektora JHARS i certyfikat zgodności wydany przez upoważnioną jednostkę certyfikującą potwierdzają, że produkt wytworzony został zgodnie z oryginalną recepturą i podlega systematycznej kontroli.

Kontrole urzędowe

W 2009 r. IJHARS w ramach urzędowej kontroli mającej na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, przeprowadziła:

- ▶ doraźną kontrolę przestrzegania przepisów w zakresie ochrony nazwy *Rogal świętomarciński*, której celem było wyeliminowanie z obrotu handlowego produktów sprzedawanych lub dystrybuowanych pod tą nazwą lub pod nazwą zbliżoną, a nieodpowiadających specyfikacji zarejestrowanego produktu,
- ▶ kontrolę mającą na celu ochronę gwarantowanych tradycyjnych specjalności – miodów pitnych oraz piekaczewnika,
- ▶ kontrolę u 2 producentów w zakresie bezprawnego wykorzystania chronionej nazwy pochodzenia sera feta,
- ▶ doraźną kontrolę u producentów oscypka, u których *Świadectwo jakości* wydane w 2008 r. straciło ważność, a nie złożyli w 2009 r. wniosku o kontrolę zgodności tego produktu ze specyfikacją.

W wyniku urzędowych kontroli wojewódzcy inspektorzy JHARS nałożyli na 2 producentów kary pieniężne oraz złożyli do prokuratury rejonowej zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez producenta używającego dla wyrobów nazwy „rogalik marciński”, mogącej sugerować chronione oznaczenie geograficzne.

IJHARS, w ramach zadań związanych z ochroną produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, współpracuje z jednostkami sprawującymi urzędowe kontrole zgodności produkcji zgodnie ze specyfikacją w innych państwach Unii Europejskiej, w tym: Włoch, Niemiec, Republiki Czeskiej i Grecji. Celem współpracy w 2009 r. była ochrona zarejestrowanych nazw, takich jak: gorgonzola, szynka szwarcwaldzka, feta, oscypek.

Kontrola ex-post

Kontrole ex-post przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej, administrowanych przez agencje płatnicze, prowadzone są na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady (WE) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)².

Zakres kontroli ex-post dotyczy mechanizmów realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej, z wyłączeniem refundacji eksportowych oraz działań objętych Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich. Kontrole ex-post wykonywane są przez IJHARS na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zgodnie z ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zadaniem Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli ex-post jest między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli,
- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Minister właściwy do spraw rolnictwa oraz minister właściwy do spraw rynków rolnych, w myśl wyżej wymienionej ustawy, jest organem dokonującym wyboru podmiotów do kontroli na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka, zgodnie z RR 485/2008 i opracowywania projektu rocznego planu kontroli oraz przekazywania Głównemu Inspektorowi JHARS programu kontroli do realizacji.

Inspektorzy IJHARS przeprowadzają kontrolę beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym, w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez ARR (dopłaty do przetwórstwa, interwencyjny zakup i sprzedaż, dopłaty do składowania oraz wycofywania

² Rozporządzenie Rady (WE) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (Dz. Urz. UE L 143 z 03.06.2008)

z rynku, a także limitowania produkcji) i mechanizmów administrowanych przez ARiMR (np. dopłaty do przetwórstwa owoców i warzyw).

W 2009 r. inspektorzy IJHARS przeprowadzili łącznie 269 kontroli, w tym 38 planowych i 231 krzyżowych, przy czym 2 kontrole krzyżowe realizowane były na wniosek Republiki Federalnej Niemiec. W porównaniu do 2008 r. (tabela 9) liczba kontroli ex-post zwiększyła się o 134 (tj. o 99,0%), przy czym wzrost dotyczył kontroli krzyżowych (o 168 kontroli, tj. 3-krotnie), przy mniejszej liczbie przeprowadzonych kontroli planowych (o 20 kontroli, tj. o 34,5%).

Najwięcej kontroli przeprowadzono w ramach mechanizmów WPR, takich jak:

- ▶ *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej* – 85 kontroli, w tym 78 krzyżowych,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – 50 kontroli, w tym 43 krzyżowe,
- ▶ *Wsparcie rynku produktów pszczelich* – 47 kontroli, w tym 44 krzyżowe,
- ▶ *Pomoc finansowa z tytułu dostarczenia pomidorów do przetwórstwa* – 32 kontrole krzyżowe.

Przedsiębiorcy, u których w 2009 r. przeprowadzono kontrolę ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę 52,6 mln EURO, tj. ponad 210 mln zł.

W wyniku kontroli ex-post przeprowadzonych w 2009 r. inspektorzy IJHARS stwierdzili 4 nieprawidłowości finansowe na łączną kwotę 57,8 tys. zł, u beneficjentów uczestniczących w 3 mechanizmach WPR, tj.:

- ▶ *Wsparcie rynku produktów pszczelich* – 2 nieprawidłowości finansowe na łączną kwotę 7,5 tys. zł, polegające na niedotrzymaniu przez Związek Pszczelarzy (beneficjenta korzystającego ze środków UE) warunków umów zawartych z ARR na odbiór leków do zwalczania wrozy pszczoł lub na odbiór matek z odкладów pszczelich,

- ▶ *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności* – nieprawidłowość finansowa wyniosła 48,9 tys. zł i polegała na niedotrzymaniu przez podmiot warunków umów zawartych z ARR na nieodpłatne rozdysponowanie artykułów rolno-spożywczych wśród ludności najuboższej,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – nieprawidłowość finansowa wyniosła 1,4 tys. zł i polegała na zwiększeniu przez beneficjenta wartości produktów sprzedanych wstępnie uznanej grupie producentów owoców, w związku z czym otrzymanie pomocy finansowej na pokrycie kosztów utworzenia i prowadzenia działalności administracyjnej były większe, niż wynikało to z faktycznej sprzedaży produktów.

W trakcie kontroli inspektorzy IJHARS stwierdzili również:

- ▶ błędy i pomyłki w prowadzeniu i przechowywaniu dokumentacji,
- ▶ niedopełnienie części obowiązków wynikających z umów,
- ▶ rozbieżności w danych zamieszczanych w dokumentach,
- ▶ niekompletność dokumentacji,
- ▶ niewywiązywanie się z warunków dotyczących wielkości dostaw,
- ▶ niedotrzymanie terminów płatności przez beneficjentów.

Wyniki kontroli przeprowadzonych przez IJHARS, stanowią podstawę do podejmowania działań przez agencję płatniczą w stosunku do beneficjentów, u których stwierdzono nieprawidłowości finansowe.

Ponadto, w 2009 r. IJHARS w ramach pomocy wzajemnej przekazała do innych Państw członkowskich (Litwa, Niemcy, Węgry) 3 wnioski o wykonanie krzyżowych kontroli ex-post, zgodnie z art. 3 i 7 RR 485/2008. Wnioski dotyczyły weryfikacji transakcji zrealizowanych przez

TABELA 9. Liczba kontroli ex-post wykonanych w latach 2008–2009

Lp.	Rodzaj kontroli ex-post	2008 r.	2009 r.	zmiana w %
1.	Kontrole planowe	58	38	65,5
2.	Kontrole krzyżowe	77	231	300,0
RAZEM		135	269	199,0

przedsiębiorców uczestniczących w mechanizmie WPR *Interwencyjny zakup i sprzedaż cukru*.

Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego

IJHARS realizuje zadania delegowane przez ARR w zakresie 21 mechanizmów WPR administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego, w następujących kategoriach:

- ▶ działania interwencyjne – zakup i sprzedaż (mleko w proszku, masło, pszenica, kukurydza, cukier, wołowina),
- ▶ dopłaty do prywatnego przechowywania (wieprzowina, wołowina, baranina, kozina),
- ▶ dopłaty do produkcji i przetwórstwa (mleko, masło, cukier, skrobia, susz paszowy, słoma lniana i konopna).

Czynności przeprowadzane przez IJHARS w ramach zadań delegowanych zależą od specyfiki danego mechanizmu WPR i obejmują:

- ▶ analizę laboratoryjną próbek pobranych przez kontrolerów Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR lub inspektorów IJHARS,
- ▶ przeprowadzanie kontroli wraz z pobieraniem próbek i ich analizą laboratoryjną.

Realizując zadania delegowane w 2009 r. IJHARS przeprowadziła 150 kontroli w ramach mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” (Mcu). W laboratoriach GIJHARS zbadano 2439 próbek laboratoryjnych, w tym:

- ▶ 1000 próbek w mechanizmie *Interwencyjny zakup i sprzedaż OMP* (Iomp),
- ▶ 770 próbek w mechanizmie *Interwencyjny zakup i sprzedaż masła* (Imas),
- ▶ 513 próbek w mechanizmie *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE* (Wpż),
- ▶ 133 próbki w mechanizmie *Dopłaty do produkcji suszu paszowego* (Dsu),
- ▶ 8 próbek w mechanizmie *Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru* (Mcu),
- ▶ 7 próbek w mechanizmie *Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno* (Dslk),
- ▶ 7 próbek w mechanizmie *Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż* (Izb),
- ▶ 1 próbkę w mechanizmie *Dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe* (Iman).

Badania laboratoryjne próbek mają na celu potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie. Badania wykonywane są przed dokonaniem wypłat środków finansowych, a ich wyniki stanowią podstawę właściwej realizacji zasad określających przyznawanie dopłat z unijnych funduszy.

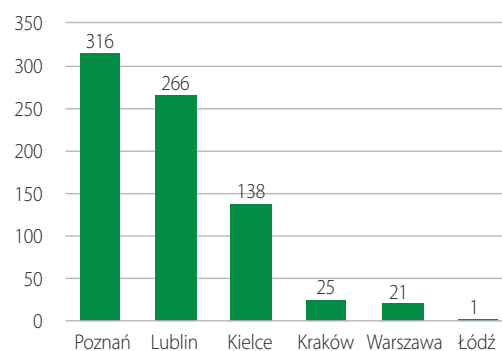
Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej

Zaświadczenia potwierdzające pochodzenie mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej, wydawane są przez IJHARS na wniosek zainteresowanej strony, tj. eksporterów mięsa wołowego do krajów trzecich. W oparciu o wyżej wymienione zaświadczenia eksporterzy, w ramach mechanizmów WPR „Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny”, mogą ubiegać się o specjalne refundacje wywozowe do mięsa wołowego pochodzącego z bydła dorosłego płci męskiej.

Ogółem w 2009 r., IJHARS wydała 812 świadectw potwierdzających pochodzenie wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej, w tym:

- ▶ 767 świadectw dla mięsa z kością (rysunek 4),
- ▶ 32 zaświadczenia dla mięsa bez kości z ćwierci przednich,
- ▶ 13 zaświadczeń dla mięsa bez kości z ćwierci zadnych.

RYСУNEK 4
Liczba świadectw dla wołowego mięsa z kością wystawionych przez IJHARS w 2009 r.

W porównaniu do 2008 r. liczba świadectw wydanych ogółem w 2009 r. zwiększyła się o 50 (tj. o 6,3%), przy czym większe zainteresowanie eksporterów dotyczyło refundacji wywozowych dla mięsa wołowego z kością (liczba świadectw dla tego mięsa wzrosła w 2009 r. o 164, tj. 27,2%) przy znacznym spadku liczby wydanych zaświadczeń dla mięsa wołowego bez kości z ćwierci przednich (w 2009 r. wydano 84 zaświadczeń mniej, tj. o 72,4%) i dla mięsa wołowego bez kości z ćwierci zadnich (o 32 zaświadczenia mniej, tj. 69,6%).

Mięso wołowe objęte nadzorem i opisane w *Świadectwach na mięso z kością* stanowiło ogółem 7,4 tys. t, z czego 91,2% wyeksportowano poza obszar UE, a 8,8% przeznaczono do odkostnienia w kraju. Mięso wołowe z kością zostało wyeksportowane do Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Kosowa, Macedonii, Tunezji oraz na wyspę Majotte.

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy

Zadania w zakresie kontroli prawidłowości wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy realizowane są przez IJHARS od 2008 r. Zgodnie z art. 17a ust. 1 pkt. 6 ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* kontrola w tym zakresie polega na sprawdzeniu prawidłowości oznakowania tusz z bydła kategoriami „V” lub „Z” w zależności od wieku zwierzęcia w chwili uboju, określonym w paszporcie oraz prawidłowości gromadzenia danych dotyczących bydła w rejestrach prowadzonych przez ubojnie i zakłady rozbioru mięsa.

Ogółem w 2009 r. przeprowadzono 253 kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy, w tym: 163 kontrole w zakładach przetwórstwa mięsnego, 80 kontroli w zakładach ubojowych oraz 10 kontroli w zakładach prowadzących ubój i rozbiór mięsa. Kontrolą objęto:

- ▶ 2858 tusz pochodzących z bydła w wieku do ukończenia ośmiu miesięcy,
- ▶ 355 tusz pochodzących z bydła w wieku powyżej 8 miesięcy do ukończenia 12 miesięcy,
- ▶ 11 partii elementów kulinarnych mięsa wołowego z bydła w wieku do 8 miesięcy o łącznej masie 1215,9 kg,

- ▶ 3 partie elementów kulinarnych mięsa wołowego z bydła w wieku od powyżej 8 do 12 miesięcy o łącznej masie 9,5 kg.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- ▶ oznakowania 23 tusz pochodzących z bydła w wieku do 8 miesięcy, tj. 0,8% skontrolowanych,
- ▶ prowadzenia rejestrów bydła w 3 zakładach prowadzących ubój i rozbiór mięsa, tj. 30,0% skontrolowanych oraz w 1 zakładzie przetwórczym (tj. 0,6%).

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny

Zadania w zakresie kontroli raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny, wykonywane są przez IJHARS od 2008 r. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 30 marca 2001 r. *o rolniczych badaniach rynkowych*. Kontrola w tym zakresie ma na celu zapewnienie prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów z rynku wołowiny i cielęciny. Kontroli w tym zakresie podlegają przedsiębiorcy, zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowiny. Obowiązkiem przekazywania danych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej w 2009 r. podlegało 41 ubojni bydła, przy czym po I kwartale 2009 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwolnił 2 ubojnie z raportowania danych, a od września 2009 r. ubojnia działająca na terenie województwa dolnośląskiego, zawiesiła skup i ubój bydła.

Ogółem w 2009 r. IJHARS przeprowadziła 146 kontroli prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ brak przestrzegania terminów przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej (1 ubojnia),
- ▶ brak archiwizacji informacji zwrotnych potwierdzających przesłanie raportu o cenach (3 ubojnie),
- ▶ brak kalkulacji kosztów transportu zwierząt (4 ubojnie),
- ▶ brak sporządzania kalkulacji płatności dodatkowych, ze względu na niewypłacanie dostawcom zwierząt premii okresowych w oparciu o umowę,

- ▶ nieprawidłowe dokonywanie korekt masy tusz do postaci wzorcowej (1 ubojnia),
- ▶ nieprawidłowe przeliczanie masy tusz z masy poubojowej cieplej na masę poubojową schłodzoną (3 ubojnie),
- ▶ błędne wyliczenie ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej (10 ubojni).

4.4. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS

Nadzór nad rynkiem wina

Zadania w zakresie nadzoru nad jakością handlową wyrobów winiarskich uzyskanych z winogron pochodzących z upraw krajowych wykonywane są przez IJHARS od 2009 r. Zgodnie z ustawą z dnia 22 stycznia 2004 r. *o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina* podmioty wyrabiające wino gronowe z winogron pochodzących z upraw winorośli znajdujących się na terenie Polski i zamierzające przeznaczyć swoje wyroby do obrotu, zobowiązane są do corocznego uzyskania wpisu do ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego. Podmioty zgłoszone do ewidencji podlegają kontroli IJHARS, która oprócz sprawdzenia przestrzegania wymagań formalno-prawnych, obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich, w tym prawidłowość przebiegu procesów

enologicznych (wzbogacanie, odkwaszanie, słodzenie) oraz procesu usunięcia ubocznych produktów powstałych przy wyrobie wina gronowego przez podmiot prowadzący produkcję.

W 2009 r. do ewidencji wpisane zostały 23 podmioty gospodarcze, zlokalizowane na terenie 10 województw. W porównaniu do 2008 r. liczba podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji wina gronowego z winogron pochodzących z upraw winorośli na terenie Polski zmniejszyła się o 9, tj. o 21,1% jednostek (tabela 10).

W 2009 r. łączna powierzchnia upraw winorośli wynosiła 29 ha i była mniejsza o 3 ha w porównaniu do 2008 r. Zmniejszyła się również szacunkowa wielkość produkcji win gronowych o 118 hl, tj. z 543 hl w 2008 r. do 425 hl w 2009 r.

W 2009 r. nadzorem IJHARS objęte zostały wszystkie podmioty zgłoszone do ewidencji ARR. Sprawdzone między innymi: spełnienie wymagań formalno-prawnych, wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina gronowego (obejmującego częstotliwość i sposób pobierania próbek jakościowych, metody badań, sposób postępowania z winami gronowymi nieodpowiadającymi wymaganiom jakościowym, zabezpieczenie i usuwanie odpadów powstających podczas produkcji), prawidłowość procesu usunięcia produktów ubocznych

TABELA 10. Zestawienie podmiotów wyrabiających wino gronowe z upraw własnych

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji ARR w latach:	
		2008/2009	2009/2010
1	dolnośląskie	5	4
2	lubuskie	9	2
3	mazowieckie	1	1
4	małopolskie	6	5
5	opolskie	1	1
6	podkarpackie	3	2
7	pomorskie	1	1
8	śląskie	2	2
9	świętokrzyskie	2	2
10	wielkopolskie	2	3
RAZEM		32	23

powstałych przy wyrobie wina gronowego (podlegają im podmioty wyrabiające powyżej 25 hl wina w roku gospodarczym) oraz prowadzenie rejestrów przychodu i rozchodu produktów winiarskich. Dodatkowo, w przypadku podmiotów, które zgłosiły zamiar przeprowadzenia procesu wzbogacania, sprawdzono prawidłowość jego przebiegu.

W wyniku badania laboratoryjnego 9 próbek win gronowych reprezentujących partie o łącznej objętości 40,5 hl pobranych w 4 podmiotach, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie parametrów fizykochemicznych w przypadku 1 próbki reprezentującej partię o objętości 8,7 hl. Nieprawidłowość dotyczyła wyższej zawartości cukrów redukujących, niż deklarowana przez producenta, co wiązało się ze zmianą kategorii wina, tj. z półwytrawnego na półsłodkie.

Ponadto, w 7 podmiotach (tj. 30,4% skontrolowanych) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- ▶ przestrzegania procesów enologicznych (3 podmioty nie zgłosiły zamiaru wzbogacania do właściwego ze względu na siedzibę wojewódzkiego inspektoratu IJHARS, 1 podmiot zgłosił zamiar wzbogacania bez zachowania wymaganego przepisami terminu, 1 podmiot przeprowadził proces wzbogacania niezgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. do moszczu dodał roztwór wodny sacharozy, podczas gdy przepisy zabraniają dodatku wody przy produkcji wina gronowego, 1 podmiot przeprowadził proces odkwaszania, stosując w tym celu węglan wapnia, 1 podmiot zgłosił proces słodzenia, natomiast kontrola wykazała, że był to proces wzbogacania),
- ▶ prawidłowości usuwania produktów ubocznych powstałych przy produkcji wina gronowego (3 podmioty nie dokonały zgłoszenia zamiaru wycofywania produktów ubocznych),
- ▶ prowadzenia obowiązkowej dokumentacji; nieprawidłowości w zakresie obowiązującej dokumentacji dotyczyły:
  - braku opracowanego w formie pisemnej i wdrożonego systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina gronowego – 6 podmiotów,

- nieprowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu wyrobów winiarskich – 5 podmiotów,
- prowadzenia różnego rodzaju notatek dotyczących surowców i substancji dodatkowych stosowanych w procesie produkcji – 4 podmioty.

Nadzór nad rynkiem chmielu

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że chmiel wprowadzany do obrotu jest jednolity odmianowo, a jego jakość jest zgodna z przepisami.

W 2009 r. w ramach nadzoru sprawdzono:

- ▶ 2129 plantacji chmielu zgłoszonych do ewidencji, należących do 1010 plantatorów, przy czym: 88,7% stanowiły plantacje z rejonu lubelskiego, 8,6% z rejonu wielkopolskiego, 2,7% z rejonu dolnośląskiego (rysunek 5),
- ▶ 345 plantacji – w ramach kontroli jednolitości odmianowej,
- ▶ 1591 próbek wszystkich odmian chmielu o masie 2546,4 t.

RYSUNEK 5
Regiony upraw chmielu w 2009 r.

Ustalono, że:

- ▶ całkowita powierzchnia plantacji chmielu wyniosła 2166,8 ha, w tym:
  - upraw z odmianami goryczkowymi – 1463,3 ha, co stanowiło 67,5%,
  - upraw z odmianami aromatycznymi – 703,5 ha, co stanowiło 32,5%,
- ▶ wielkość plantacji wynosiła średnio 1,0 ha,
- ▶ 40 plantacji, o łącznej powierzchni 51,1 ha, było niejednolitych odmianowo (11,6% plantacji objętych kontrolą jednolitości i 12,6% powierzchni skontrolowanej),
- ▶ wymagania jakościowe spełniło 2774,3 t chmielu, na który wojewódzcy inspektorzy wydali 1446 certyfikatów, w tym:
  - w rejonie lubelskim – 1281 certyfikatów na chmiel o masie 2243,5 t (tj. 80,9% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
  - w rejonie wielkopolskim – 114 certyfikatów na chmiel o masie 340,3 t (tj. 12,2% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
  - w rejonie dolnośląskim – 51 certyfikatów na chmiel o masie 190,5 t (tj. 6,9% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadały 4 partie chmielu o masie 10,3 t (tj. 0,5% masy certyfikowanego chmielu) z powodu zawyżonej zawartości odpadków i zawyżonej wilgotności; producenci chmielu po poddaniu chmielu zabiegom suszenia i czyszczenia ponownie złożyli wnioski o wydanie certyfikatu na chmiel nieprzygotowany,
- ▶ 179 partii chmielu o masie 404,2 t (tj. 18,0% masy chmielu certyfikowanego) ze względu na podwyższony poziom zawartości nasion certyfikowano jako chmiel zaziarniony,
- ▶ wymagania jakościowe spełniało 493,7 t produktów chmielowych, na które inspektorzy wydali 178 certyfikatów, w tym:
  - na granulaty typ 45 – 79 certyfikatów na partie o masie 167,0 t,
  - na granulaty typ 90 – 77 certyfikatów na partie o masie 258,8 t,
  - na ekstrakt chmielowy CO₂ – 22 certyfikaty na partie o masie 67,9 t,
- ▶ skup chmielu ze zbioru 2009 r. na dzień 31 grudnia wyniósł 910,7 t i był mniejszy o 1519,9 t (tj. o 37,5%) niż w ana-

logicznym okresie roku ubiegłego, z powodu małego zainteresowania browarów produktami chmielowymi.

Nadzór nad rynkiem mięsa

Klasyfikacja tusz wołowych

Zadania IJHARS w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP obejmują między innymi sprawdzenie: poprawności klasyfikacji i znakowania tusz wołowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawianej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz).

W 2009 r. nadzorem IJHARS objęto 74 ubojnie bydła, w tym 68 podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych (tj. 22,8% z 298 zakładów prowadzących ubój bydła w kraju) oraz 6, które dobrowolnie prowadzą klasyfikację bydła w systemie EUROP (rysunek 6).

Ogółem w 2009 r. w zakładach ubojowych przeprowadzono 720 wizyt kontrolnych, przy czym 681 wizyt (tj. 94,6%) odbyło się w zakładach ubojowych, podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych.

RYСУNEK 6
Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP w 2009 r.

* – województwa, w których zakłady prowadzą klasyfikację dobrowolnie (po 1 zakładzie w woj. podlaskim i dolnośląskim oraz po 2 zakłady w woj. warmińsko-mazurskim i małopolskim)

TABELA 11. Zestawienie danych w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w latach 2008 – 2009 (w tys. szt.)

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	Zmiana %
Całkowity ubój bydła w kraju	1253,0	1385,7	+ 10,6
Ubój bydła w zakładach objętych nadzorem IJHARS	921,3	1120,5	+ 21,6
Liczba tusz wołowych poddanych klasyfikacji	842,9	1014,6	+ 20,4
Liczba skontrolowanych tusz wołowych	28,4	30,8	+ 8,6
Liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych:			
– pod względem uformowania	21,3	22,5	+ 5,6
– pod względem otłuszczenia	19,7	20,5	+ 4,0

Liczba tusz wołowych poddanych klasyfikacji w systemie EUROP w 2009 r. zwiększyła się w porównaniu do 2008 r. o 171,7 tys. szt. (tj. o 20,4%), a liczba tusz skontrolowanych o 2,4 tys. szt. (tj. 8,6%). W 2009 r. liczba półtuszy prawidłowo sklasyfikowanych pod względem uformowania w porównaniu do 2008 r. wzrosła o 1,2 tys. szt. (tj. o 5,6%), a liczba półtuszy prawidłowo sklasyfikowanych pod względem otłuszczenia o 0,8 tys. szt. (tj. o 4,0%).

W wyniku kontroli ustalono, że:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych we wszystkich kontrolowanych zakładach ubojowych prowadziły osoby, które posiadały aktualne uprawnienia rzeczoznawcy; wg stanu na 31 grudnia 2009 r. uprawnienia rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych posiadały 162 osoby (tj. o 14 więcej niż w 2008 r.), przy czym 125 rzeczoznawców (tj. 77,2% uprawnionych), czynnie dokonywało klasyfikacji tusz wołowych,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 205 tusz wołowych, tj. 0,7% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych miało miejsce w 5 zakładach ubojowych, tj. w 6,8% kontrolowanych,
- ▶ brak protokołów z klasyfikacji stwierdzono w 5 zakładach, tj. w 6,8% kontrolowanych,
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostarczane dostawcom żywca rzeźnego w 12 ubojniach, tj. 16,2% kontrolowanych, pozostałe 62 ubojnie informowały dostawców o wynikach klasyfikacji,
- ▶ w 2 zakładach ubojowych, tj. 2,7% kontrolowanych, nie podjęto klasyfikacji tusz wołowych pomimo podlegania takiemu obowiązkowi.

Klasyfikacja tusz wieprzowych

Zadania IJHARS w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP obejmują między innymi sprawdzenie poprawności klasyfikacji i znakowania tusz wieprzowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawianej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz).

W 2009 r. nadzorem IJHARS w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych objętych było 290 zakładów ubojowych tj. 40,9% z 696 ubojni trzody chlewnej na terenie kraju (rysunek 7).

RYСУNEK 7

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP w 2009 r.

TABELA 12. Zestawienie danych w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w latach 2008–2009 (w tys. szt.)

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	Zmiana
Całkowity ubój trzody w kraju	21 900,0	21 300,0	- 2,8%
Ubój trzody w zakładach objętych nadzorem	16 600,0	19 700,0	+18,7%
Liczba tusz wieprzowych poddanych klasyfikacji	12 600,0	17 000,0	+34,9%
Liczba skontrolowanych tusz wieprzowych	41,8	60,3	+44,3%
Liczba tusz wieprzowych, w których stwierdzono			
– nieprawidłowy pomiar mięsności,	3,2	6,9	+ ok. 2 krotnie
– nieprawidłową obróbkę lub prezentację,	2,1	20,9	+ ok. 10 krotnie
– nieprawidłowe oznakowanie klasą jakości	1,4	22,7	+ ok. 16 krotnie

Ogółem w 2009 r. w ramach nadzoru w zakładach ubojowych przeprowadzono 1686 wizyt kontrolnych, czyli o 28,8% więcej niż w roku poprzednim. Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych w 2009 r., w stosunku do 2008 r. wzrosła o 44,2%.

W wyniku kontroli ustalono, że:

- ▶ na koniec 2009 r. choirometry posiadały 202 zakłady, tj. 63,6% kontrolowanych,
- ▶ uprawnionych rzeczoznawców zatrudniało 265 zakładów, tj. 82,9% kontrolowanych,
- ▶ w 85 zakładach ubojowych, tj. 29,8% kontrolowanych, nie podjęto klasyfikacji tusz wieprzowych, pomimo podlegania takiemu obowiązkowi,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych wystąpiło w 36 zakładach ubojowych, tj. w 12,6% kontrolowanych,
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawiane dostawcom żywca rzeźnego były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich ubojniach,
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych w 27 zakładach, tj. 9,4% kontrolowanych prowadziły osoby, które nie posiadały aktualnych uprawnień rzeczoznawcy,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców wynosiła 53,4 tys. szt., co stanowiło 88,5% tusz skontrolowanych przez inspektorów,
- ▶ liczba tusz wieprzowych, w których pomiar mięsności był wykonany nieprawidłowo, wynosiła 6,9 tys. szt., co stanowiło 11,5% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 22,7 tys. szt. tusz wieprzowych, tj. 37,6% kontrolowanych.

Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie przepisów określających poziom zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. W 2009 r. nadzorem IJHARS objęto 73 podmioty zajmujące się produkcją i wprowadzaniem do obrotu mięsa drobiowego i jego przetworów (tj. 21,6% podmiotów znajdujących się w ewidencji WIJHARS).

Zawartość wody wchłoniętej przez mięso drobiowe zbadano na podstawie próbek pobranych z 68 partii mięsa drobiowego (z kurcząt i indyków) o łącznej masie 103,0 t. W żadnej z badanych próbek nie stwierdzono przekroczeń poziomu zawartości wody obcej. Ponadto, w trakcie kontroli dokonano oceny organoleptycznej 184 partii mięsa z kurcząt o łącznej masie 229,3 t oraz sprawdzono prawidłowość znakowania mięsa drobiowego (na podstawie 199 partii mięsa z kurcząt o łącznej masie 246,9 t) oraz przetworów drobiowych (na podstawie 109 partii wędlin drobiowych o łącznej masie 38,4 t i 1 partii konserw drobiowych o łącznej masie 25,6 t).

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- ▶ cech organoleptycznych – w odniesieniu do 2 partii mięsa drobiowego (0,9% skontrolowanych partii), o łącznej masie 0,3 t (0,1% skontrolowanej masy); stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: występowania stłuczeń i plam krwistych na nogach, wystających, złamanych kości udowych, niewłaściwego zapachu i barwy, oślizgłości na powierzchni mięsa,

- ▶ znakowania mięsa drobiowego – w odniesieniu do 52 partii (22,5% skontrolowanych wyrobów), o łącznej masie 133,0 t (38,0% skontrolowanej masy); nieprawidłowości dotyczyły: braku lub nieprawidłowo określonego okresu przydatności do spożycia, braku lub nieprawidłowo podanej informacji o stanie termicznym mięsa drobiowego wprowadzanego do obrotu, tj. podano „schłodzone” zamiast „świeże” lub podano „produkt mrożony” zamiast „głęboko mrożony”, braku numeru partii produkcyjnej,
- ▶ znakowania przetworów drobiowych – w odniesieniu do 11 partii (10,0% skontrolowanych wyrobów), o łącznej masie 0,8 t (1,3% skontrolowanej masy); najczęściej kwestionowano: nieprawidłowo podany skład produktu, nieprawidłowo określoną funkcję technologiczną substancji dodatkowych, np. E-621 zamiast *wzmacniacz smaku* powinno być *substancja wzmacniająca smak i zapach*, brak procentowej zawartości składnika w składzie produktu, charakterystycznego dla wyrobu, np. mięsa drobiowego.

Stwierdzono również, że 20,5% skontrolowanych podmiotów nie stosowało testu zakładowego do badania zawartości wody wchłoniętej przez mięso drobiowe.

Nadzór nad rynkiem nawozów

W ramach nadzoru nad rynkiem nawozów IJHARS w 2009 r. przeprowadziła kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu wapna nawozowego, ze szczególnym uwzględnieniem:

- ▶ sprawdzenia jakości handlowej wprowadzanego do obrotu wapna nawozowego zawierającego lub niezawierającego magnez (Mg) w zakresie zgodności z obowiązującymi przepisami oraz deklaracją producenta,
- ▶ prawidłowości stosowania etykiet, opakowań jednostkowych oraz ich oznakowania.

Kontrolę przeprowadzono w 17 podmiotach gospodarczych (tj. w 89,5% wszystkich zidentyfikowanych przez WIJHARS) zajmujących się produkcją i wprowadzaniem do obrotu wapna nawozowego, w tym: w 8 podmiotach produkujących wapno nawozowe zawierające magnez oraz w 9 podmiotach produkujących wapno nawozowe niezawierające magnezu.

W zakresie spełnienia wymagań jakościowych zbadano 20 próbek wapna nawozowego reprezentujących łączną masę 11 279 t, które poddano analizom laboratoryjnym, w tym: 12 partii wapna nawozowego niezawierającego magnezu o masie 8052 t oraz 8 partii wapna nawozowego węglanowego, zawierającego magnez o masie 3227 t.

W zakresie prawidłowości znakowania sprawdzono ogółem 25 partii wapna nawozowego o łącznej masie 11 660 t pochodzącego z produkcji krajowej, w tym: 17 partii wapna nawozowego niezawierającego magnezu o masie 8433 t oraz 8 partii wapna nawozowego węglanowego, zawierającego magnez o masie 3227 t.

W wyniku kontroli ustalono, że:

- ▶ wszystkie partie spełniły wymagania w zakresie parametrów fizykochemicznych określonych dla danego typu wapna nawozowego w przepisach krajowych,
- ▶ opakowania jednostkowe 5 partii (tj. 20,0% ogółem skontrolowanych partii), nawozów wprowadzonych do obrotu, o łącznej masie 87,0 t (tj. 0,7% masy ogółem skontrolowanych partii), zostały nieprawidłowo oznakowane przez 2 producentów.

Najczęściej kwestionowano brak zamieszczenia informacji dotyczących: masy netto nawozu, określenia typu wapna nawozowego, danych o deklarowanej zawartości składników pokarmowych, okresu przydatności nawozu do stosowania, instrukcji stosowania i przechowywania nawozu.

4.5. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny realizowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez oceniany artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport

polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzana jest również dla podmiotów realizujących przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). Zgodnie z zasadami udzielania dopłat do oprocentowania kredytów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest niezbędnym dokumentem, otrzymania tych dopłat.

IJHARS dokonuje również oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wyrobów produkowanych przez zakłady ubiegające się lub zaopatrujące jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej. Ocena tych towarów przez IJHARS prowadzona jest w ramach zawartego porozumienia o współpracy z Wojskową Inspekcją Weterynaryjną.

W 2009 r. wydano ogółem 2466 *Świadectw jakości handlowej*, w tym:

- ▶ 981 świadectw dla artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport (39,8% wydanych *Świadectw*); przedmiotem były głównie: mięso i jego przetwory (54,9 t), przetwory owocowo-warzywne (2524,6 t), mleko i jego przetwory (2353,0 t), kawa i herbata (31,1 t), wyroby cukiernicze (670,5 t), koncentraty spożywcze (709,8 t) cukier i wyroby cukrowe (6,5 t), ziemniaki i ich przetwory (201,3 t) oraz wyroby spirytusowe (29,6 hl); krajami do których najczęściej eksportowano były: Azerbejdżan, Algieria, Argentyna, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Egipt, Katar, Libia, Macedonia, Mongolia, Rosja, Serbia, Sudan, Szwajcaria, Turcja, Ukraina, USA, Zjednoczone Emiraty Arabskie,
- ▶ 224 świadectwa dla towarów przeznaczonych na rynek wewnętrzny (9,0% wydanych); oceną objęto głównie: kawę i herbatę (552,0 t), przyprawy i zioła (240,3 t), przetwory owocowo-warzywne (19,8 t),
- ▶ 132 świadectwa dla towarów wyprodukowanych w kraju, tj. 5,4% wydanych; przedmiotem oceny były świeże owoce i warzywa, wyroby cukiernicze, przetwory owocowo-warzywne, przetwory mleczne, ryby

i ich przetwory, skrobia ziemniaczana, tłuszcze roślinne, zboże i jego przetwory, wyroby garmażeryjne, zioła i przyprawy, koncentraty spożywcze, jaja spożywcze i ich przetwory oraz wyroby spirytusowe,

- ▶ 24 świadectwa dla towarów importowanych, przeznaczonych na rynek krajowy, tj. 1,0% wydanych; przedmiotem oceny była oliwa z oliwek i olej z pestek z winogron sprowadzane z Hiszpanii, przetwory owocowo-warzywne z Chin oraz wyroby cukiernicze z Bośni i Hercegowiny,
- ▶ 674 świadectwa na wnioszek producenta zainteresowanego modernizacją swojej produkcji rolnej i otrzymaniem na ten cel kredytu NT, tj. 27,3% wydanych; przedmiotem oceny były: mięso i jego przetwory, drób i jego przetwory, przetwory mleczne, ziarno zbóż, nasiona roślin oleistych, świeże owoce i warzywa, ziemniaki i ich przetwory, przetwory owocowo-warzywne, grzyby, cukier i wyroby cukrowe oraz jaja kurcze,
- ▶ 431 świadectw potwierdzających prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska, tj. 17,5% wydanych; przedmiotem oceny były: przetwory mięsne i drobiowe, mleko i jego przetwory, świeże owoce i warzywa, przetwory owocowo-warzywne, ryby i ich przetwory, tłuszcze roślinne i zwierzęce, wyroby piekarskie i ciastkarskie, wyroby garmażeryjne, koncentraty spożywcze, jaja spożywcze, kakao, kawa, herbata oraz napoje bezalkoholowe.

Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom

Zgodnie z *ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* do pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą być upoważnieni rzeczoznawcy.

Działalność rzeczoznawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych, a tym samym wspiera pracowników IJHARS w realizacji ustawowych zadań. Spełnienie tych wymagań potwierdzone jest co 3 lata zdaniem egzaminu przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS. Wojewódzki inspektor JHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom.

Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobierania próbek, ustalania klas jakości, ustalania sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2009 r. przeprowadzono ogółem 74 egzaminy, do których przystąpiło 1.196 osób. Uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 1.141 osób, tj. 95,4% ogółu przystępujących do egzaminu. Egzaminy dotyczyły następujących specjalizacji:

- 1) klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP – uprawnienia rzeczoznawcy nabyły 222 osoby,
- 2) klasyfikacja tusz wołowych i owczych w systemie EUROP – 83 osoby,
- 3) pobieranie próbek buraków cukrowych i ich przetworów – 18 osób,
- 4) pobieranie próbek mleka i jego przetworów – 12 osób,
- 5) pobieranie próbek mięsa i jego przetworów – 6 osób,
- 6) pobieranie próbek nasion roślin oleistych – 84 osoby,
- 7) pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów – 22 osoby,
- 8) pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych – 423 osoby,
- 9) ustalanie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych – 207 osób,
- 10) ustalanie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw przetworzonych – 19 osób,
- 11) pobieranie próbek chmielu i jego przetworów – 24 osoby,
- 12) ustalanie sposobu produkcji gęsi owsianej – 21 osób.

W 2009 r. uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało o 388 osób więcej (tj. o 51,1%) niż w 2008 r. Większe zainteresowanie dotyczyło egzaminów z zakresu: pobierania próbek ziarna zbóż i jego przetworów oraz nasion roślin strączkowych i oleistych (blisko dwukrotnie), klasyfikacji półtuszy wołowych i wieprzowych w systemie EUROP (o 38,6%) oraz ustalania klas jakości handlowej świeżych owoców i warzyw (o 32,1%). Mniej osób zainteresowanych było egzaminem z zakresu pobierania próbek mleka i jego przetworów (o 81,2%), a w ogóle nie było chętnych do udziału w egzaminie z zakresu pobierania próbek przetworów drobiowych oraz ziół i przypraw.

5. Współpraca z innymi instytucjami

5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi

Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO

IJHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski (KKŻ FAO/WHO), do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym, opracowywanie stanowisk Polski, współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej dla Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego KKŻ FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w sesjach kodeksowych oraz spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE.

W ramach propagowania prac prowadzonych na forum KKŻ FAO/WHO zaktualizowano Procedurę Prowadzenia Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego jak również przeprowadzono warsztaty dla dziennikarzy na temat Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO. Celem promocji prac KKŻ FAO/WHO oraz szerzenia wiedzy na temat działalności tej organizacji zaktualizowano zakładkę dotyczącą KKŻ FAO/WHO na stronie internetowej www.ijhars.gov.pl, poprzez zamieszczenie bogatego zbioru odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania (FAQ).

W 2009 r. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował przygotowania do:

- ▶ 14 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz 1 sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w których udział wzięło 13 delegatów z Polski, w tym 3 przedstawiciele IJHARS,
- ▶ 18 spotkań koordynacyjnych Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* w Brukseli, w których uczestniczyło 19 delegatów, w tym 8 przedstawiciele IJHARS.

Ponadto, przedstawiciele Polski wzięli udział w 8 sesjach kodeksowych (Komitetu ds. Metod Analiz i Próbkobrania, Komitetu ds. Zasad Ogólnych, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO) oraz w 12 spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*.

Punkt Kontaktowy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO:

- ▶ opracowywał w porozumieniu z ekspertami współpracującymi i przekazał do Sekretariatu Rady UE ds. *Codex Alimentarius* stanowiska Polski dotyczące m.in.: przetworzonych warzyw i owoców, świeżych owoców i warzyw, znakowania żywności, mleka i produktów mlecznych, ryb i produktów rybnych, tłuszczów i olejów, prac komitetu wykonawczego KKŻ FAO/WHO,
- ▶ koordynował przygotowania polskich ekspertów do bezpośredniego reprezentowania kraju na forum KKŻ FAO/WHO,
- ▶ pozyskał kolejnych ekspertów współpracujących w ramach prac kodeksowych celem rozszerzenia procesu opiniowania tworzonych dokumentów (stowarzyszenia branżowe, środowiska akademickie),
- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikację artykułów w prasie branżowej, zamieszczanie informacji na stronie internetowej IJHARS oraz rozpowszechnianie broszur informacyjnych,
- ▶ realizował zadania związane z pełnieniem przez Polskę funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac KKŻ FAO/WHO,
- ▶ koordynował udział 47 polskich ekspertów w pracach 23 elektronicznych grup roboczych, powołanych w ramach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO.

Polska Koordynatorem FAO/WHO dla Europy

Decyzja o formalnym objęciu przez Polskę funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac KKŻ FAO/WHO podjęta została na 32. sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (Rzym – lipiec 2009 r.).

Funkcję Koordynatora FAO/WHO dla Europy powierzono GIJHARS. Zadania te obejmują:

- ▶ pomoc i koordynację prac Komitetów Kodeksowych w regionie, szczególnie w zakresie przygotowania projektów standardów, wytycznych i innych zaleceń planowanych do przedstawienia KKŻ FAO/WHO,
- ▶ pomoc Komitetowi Wykonawczemu oraz KKŻ FAO/WHO, poprzez doradzanie i prezentowanie opinii państw, regionalnych organizacji międzyrządowych, pozarządowych regionu w sprawach będących przedmiotem dyskusji lub zainteresowania.

Do obowiązków Koordynatora należy m.in.:

- ▶ analiza problemów i potrzeb regionu, dotyczących norm żywnościowych i kontroli żywności,
- ▶ nawiązywanie kontaktów i wymiana informacji pomiędzy państwami członkowskimi regionu,
- ▶ inicjowanie działań sprzyjających wzmocnieniu infrastruktury kontroli żywności,
- ▶ rekomendowanie i rozwój regionalnych norm dla produktów żywnościowych,
- ▶ zwracanie uwagi KKŻ FAO/WHO na aspekty mające szczególne znaczenie dla regionu,
- ▶ promowanie współpracy dotyczącej norm żywnościowych, podjętej przez wszystkie organizacje rządowe lub pozarządowe w danym regionie,
- ▶ pełnienie roli koordynatora w odniesieniu do danego regionu i innych funkcji powierzonych przez KKŻ FAO/WHO,
- ▶ organizowanie sesji Koordynacyjnego Komitetu FAO/WHO dla Europy.

W 2009 r. GIJHARS rozpoczął prace związane z organizacją 27. sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy, której obrady odbędą się w Polsce w dniach od 5 do 8 października 2010 r. Przewodniczącym Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy został prof. Krzysztof Kwiatek – kierownik Zakładu Higieny Pasz w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

Uczestnictwo w Komitecie Wykonawczym KKŻ FAO/WHO

Przedstawiciel Polski jako Koordynator FAO/WHO dla Europy, po raz pierwszy w historii wziął udział w sesji

Komitetu Wykonawczego KKŻ FAO/WHO, która odbyła się w dniach od 8 do 11 grudnia 2009 r. w Genewie. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO aktywnie uczestniczył w przeglądzie i formułowaniu uwag do dokumentów sesyjnych, oraz w spotkaniu Grupy Roboczej Rady Unii Europejskiej przygotowującym do powyższego Komitetu. Delegat Polski zgłosił podczas sesji szereg uwag, w tym między innymi – w związku z przyjęciem przez EKG/ONZ normy handlowej dla kurek – dotyczących przeglądu istniejącej normy regionalnej dla Europy oraz potrzeby jej harmonizacji. Zaapelował również do przedstawicieli FAO i WHO o dalsze wsparcie inicjatyw zmierzających do szerszego uczestnictwa państw w pracach kodeksowych, w okresie transformacji.

Wizyta Studyjna Delegacji Gruzji

W ramach programu pomocowego *Food Safety Capacity Building* (TCP/RER/3201) realizowanego przez FAO, w dniach od 9 do 13 lutego 2009 r. odbyła się w Polsce pięciodniowa wizyta studyjna przedstawicieli administracji państwowej Gruzji. Spotkanie, na prośbę Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), zorganizował GIJHARS przy współpracy ze służbami sanitarnymi, weterynaryjnymi i fitosanitarnymi Polski. Celem wizyty było zapoznanie przedstawicieli Gruzji z praktycznymi rozwiązaniami dotyczącymi systemu urzędowej kontroli żywności, a także pracami Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO dla Polski.

Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7), odpowiedzialną za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej dla produktów rolnych. Celem działania Grupy Roboczej jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez stworzenie kryteriów jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej, oprócz państw członkowskich EKG, mogą uczestniczyć kraje nie będące jej członkami, a także międzynarodowe bądź regionalne organizacje branżowe związane z obrotem produktami będącymi tematem prac Grupy Roboczej.

Prace Sekretariatu obejmują w szczególności:

- ▶ pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ a Polską,
- ▶ koordynację działalności dotyczącą WP.7 w kraju, poprzez współpracę z krajowymi jednostkami zajmującymi się sprawami żywności,
- ▶ prowadzenie biblioteki i udostępnianie przyjętych na sesjach dokumentów,
- ▶ rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i wypracowanych normach WP.7 EKG/ONZ.

W 2009 r. Sekretariat:

- ▶ koordynował krajowe przygotowania do 5 sesji w ramach EKG/ONZ (4 sesji sekcji branżowych ds. standaryzacji mięsa, standaryzacji świeżych owoców i warzyw oraz 1 sesji Grupy Roboczej ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7), w których udział wzięło łącznie 8 delegatów, w tym 4 pracowników GIJHARS oraz 4 przedstawicieli instytucji współpracujących,
- ▶ zorganizował 4 posiedzenia uzgadniające stanowiska polskich delegacji na posiedzenia sesji EKG/ONZ,
- ▶ koordynował udział 11 polskich ekspertów (w tym 6 pracowników IJHARS) w 5 spotkaniach organizowanych w ramach EKG/ONZ, tj.:
  - Międzynarodowym Spotkaniu nt. Kontroli Jakości Owoców i Warzyw, w ramach Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw EKG/ONZ (Bonn, Niemcy, 9 – 11 marca 2009 r.),
  - szkoleniu dotyczącym Harmonizacji Kontroli Jakości Świeżych Owoców i Warzyw w ramach Sekcji Branżowej ds. Świeżych Owoców i Warzyw EKG/ONZ (Mojmirovice, Słowacja, 30 czerwca – 2 lipca 2009 r.),
  - Spotkaniu Reporterów dotyczącym opracowania projektu normy na koninę w ramach Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa EKG/ONZ (Moskwa, Federacja Rosyjska, 27 – 28 października 2009 r.),
  - seminarium nt. Bezpieczeństwa żywności, systemów identyfikowalności (*traceability*) i norm jakościowych na mięso drobiowe, jaja i produkty jajeczne w ramach Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa EKG/ONZ (Moskwa, Federacja Rosyjska, 29 – 30 października 2009 r.),

– Spotkaniu Reporterów dotyczącym detalicznych elementów handlowych mięsa wołowego w ramach Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa EKG/ONZ (Oklahoma, USA, 16 – 20 listopada 2009 r.).

Współpraca z organami Unii Europejskiej

W 2009 r. pracownicy GIJHARS pełniący rolę ekspertów, uczestniczyli w pracach 18 Komitetów współpracujących z Komisją Europejską w ramach procedury komitologii oraz w pracach 10 Grup Roboczych Rady UE, zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji IJHARS.

Ponadto, przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w 13 spotkaniach organów UE, w tym:

- ▶ Spotkaniu Stałego Komitetu KE ds. Rolnictwa Ekologicznego (1 spotkanie),
- ▶ Spotkaniu Grupy Ekspertów KE ds. Mięsa Drobiowego (2 spotkania),
- ▶ Spotkaniu Grupy Ekspertów KE ds. Klasyfikacji Tusz Wołowych (EUROP) (1 spotkanie),
- ▶ Spotkaniu Grupy Ekspertów KE ds. Standaryzacji Owoców i Warzyw (1 spotkanie),
- ▶ Spotkaniu Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (8 spotkań).

Przygotowania do objęcia przez Polskę przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej

Prezydencja Polski w Radzie UE przypada na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2011 r. Przygotowania do Prezydencji zostały podjęte w lipcu 2008 r. i kontynuowane w 2009 r., m.in. w ramach powołanego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zespołu Programowego do spraw koordynacji przygotowań. W pracach Zespołu uczestniczy Zastępca Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

GIJHARS jest odpowiedzialny za koordynację przygotowań pracowników IJHARS do polskiej Prezydencji w Radzie UE. Do zadań GIJHARS będzie należało przewodnictwo w Grupie Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO) – F.23. Na II połowę 2011 r. zaplanowano 6 spotkań grupy w Brukseli oraz liczne spotkania koordynacyjne.

ne podczas planowanych 6 sesji KKŻ FAO/WHO na całym świecie. W ramach programu przygotowań pracownicy GIJHARS w 2009 r. brali udział w szkoleniach językowych, w specjalistycznych szkoleniach z zakresu wiedzy ogólnej na temat systemu prawnego, porządku instytucjonalnego oraz procesu decyzyjnego w Unii Europejskiej, w spotkaniach podsumowujących doświadczenia innych krajów ze sprawowania Prezydencji oraz w innych szkoleniach.

W 2009 r. realizowano założenia harmonogramu prac przygotowawczych zgodnie z *Programem przygotowań Rzeczypospolitej Polskiej do objęcia i sprawowania Przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej*, między innymi poprzez:

- ▶ zaktualizowanie wykazu przedstawicieli IJHARS w Korpusie Prezydencji (6 osób),
- ▶ zrealizowanie szkolenia pracowników IJHARS zgłoszonych do Korpusu Prezydencji,
- ▶ opracowanie kalkulacji kosztów przygotowania i sprawowania Prezydencji przez przedstawicieli IJHARS,
- ▶ przeprowadzanie inwentaryzacji spraw, które mogą pojawić się w agencji polskiej Prezydencji w ramach prac Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*, w której GIJHARS ma przypisaną funkcję wiodącą,
- ▶ prowadzenie monitoringu prac Grupy Roboczej UE ds. *Codex Alimentarius* – pracownicy GIJHARS koordynowali na bieżąco współpracę z Grupą Roboczą Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego oraz brali bezpośredni udział w jej posiedzeniach oraz wybranych sesjach KKŻ FAO/WHO.

Ponadto pracownicy GIJHARS uczestniczyli w spotkaniach o charakterze szkoleniowym, organizowanych w ramach przygotowań do Prezydencji, jak i indywidualnych szkoleniach dotyczących między innymi prawa i funkcjonowania instytucji w Unii Europejskiej.

5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W 2009 r. Główny Inspektor JHARS przekazał przedstawicielom Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)

45 informacji o wynikach planowych kontroli przeprowadzonych przez IJHARS na terenie całego kraju oraz inne informacje, w tym dotyczące nadzoru sprawowanego przez Głównego Inspektora JHARS nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym, a także struktury, procedur i sankcji stosowanych przez upoważnione jednostki certyfikujące w ramach kontroli producentów w rolnictwie ekologicznym.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ uzgodnienie tematów do *Rocznego programu kontroli ex-post*, realizowanego przez IJHARS w 2010 r.,
- ▶ opracowanie rocznego *Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2008/2009* oraz programów kontroli dla inspektorów WIJHARS w zakresie poszczególnych mechanizmów WPR wskazanych w *Harmonogramie kontroli*,
- ▶ koordynację krzyżowych kontroli ex-post, przeprowadzanych na wniosek innych służb kontrolnych, w tym wizytę przedstawicieli służby niemieckiej podczas kontroli wykonywanej przez inspektorów WIJHARS w Gdańsku,
- ▶ wymianę informacji dotyczących bieżącej działalności IJHARS oraz dystrybucję komunikatów prasowych,
- ▶ opiniowanie projektów 35 aktów prawnych, w tym: 5 ustaw, 29 rozporządzeń krajowych oraz 1 rozporządzenia UE,
- ▶ organizację służby przygotowawczej dla pracowników GIJHARS podejmujących po raz pierwszy pracę w służbie cywilnej.

Ministerstwo Finansów

W 2009 r. pracownicy GIJHARS uczestniczyli w spotkaniach roboczych przedstawicieli służb kontrolnych realizujących czynności kontrolne w ramach rozporządzenia Rady (WE) Nr 485/2008, w tym między innymi dotyczących zatwierdzenia *Instrukcji w sprawie trybu przeprowadzania kontroli realizowanych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez państwa członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji*. Przygotowano również materiały na spotkania w Ministerstwie Finansów ze Służbą Specjalną.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa

W 2009 r. w ramach współpracy IJHARS z Inspekcją Handlową realizowano zadania mające na celu poprawę skuteczności działań kontrolnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. W 2009 r. współpraca z Inspekcją Handlową obejmowała uzgadnianie ramowych planów kontroli artykułów rolno-spożywczych oraz wymianę informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie jakości handlowej kontrolowanych wyrobów.

Na podstawie informacji przekazanych przez Inspekcję Handlową w 2009 r., IJHARS przeprowadziła 169 kontroli doraźnych, w tym głównie w zakresie jakości handlowej: ryb i ich przetworów, mięsa i jego przetworów, wyrobów piekarskich, przetworów owocowo-warzywnych, mleka i jego przetworów oraz jaj. W wyniku kontroli zastosowano sankcje w odniesieniu do 51 przedsiębiorców. IJHARS przekazała Inspekcji Handlowej 230 informacji o nieprawidłowościach podlegających kompetencji tej instytucji.

Ponadto, w dniu 21 grudnia 2009 r. zawarto porozumienie pomiędzy Głównym Inspektorem JHARS a Prezesem UOKiK dotyczące współpracy odnośnie nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów ekologicznych, wymiany informacji mających na celu zwiększenie skuteczności kontroli obu instytucji, a także kontroli znakowania produktów posiadających nazwy zarejestrowane jako ChNP, ChOG i GTS.

Agencja Rynku Rolnego

Zakres współpracy pomiędzy IJHARS a Agencją Rynku Rolnego (ARR) rozpoczętej z dniem 1 maja 2004 r. i zaktualizowanej umową z dnia 18 czerwca 2008 r., obejmował w 2009 r. realizację zadań delegowanych w zakresie 21 mechanizmów WPR administrowanych przez ARR.

Realizacja zadań delegowanych w 2009 r. obejmowała:

- ▶ przeprowadzanie przez IJHARS kontroli fizycznych na rynku cukru,
- ▶ wykonywanie badań laboratoryjnych próbek pobranych przez pracowników służb technicznych ARR lub inspektorów WIJHARS w trakcie kontroli związanych z realizacją mechanizmów WPR: *Dopłaty do produkcji*

suszu paszowego, Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno, Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż, Interwencyjny zakup i sprzedaż masła, Interwencyjny zakup i sprzedaż OMP, Dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe, Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru, Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej.

W ramach współpracy zorganizowano cykl szkoleń dotyczących omówienia 3 nowych mechanizmów na rynku wewnętrznym, wskazanych do kontroli w *Harmonogramie kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2008/2009.*

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Zakres współpracy IJHARS z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARIMR) w 2009 r. obejmował zadania związane z udzielaniem przez ARIMR dopłat do oprocentowania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT).

W ramach współpracy w 2009 r. IJHARS wydała 674 *Świadectwa jakości handlowej* związane z uzyskaniem kredytu NT. Współpraca dotyczyła również wymiany informacji mającej na celu umożliwienie uzyskania dopłat dla producentów rolnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza

Zakres współpracy IJHARS z Krajową Stacją Chemiczno-Rolniczą określa porozumienie zawarte w dniu 1 marca 2004 r. Współpraca obejmuje ocenę jakości nawozów wprowadzanych do obrotu, wyprodukowanych w kraju lub w innych krajach UE oraz importowanych z krajów trzecich, w tym głównie:

- ▶ wykonywanie przez laboratoria analityczne Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych badań próbek nawozów pobranych przez pracowników IJHARS w toku prowadzonych kontroli,
- ▶ wymianę informacji o negatywnych zjawiskach stwierdzonych w toku kontroli oraz współdziałanie przy ich eliminacji.

W 2009 r. Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze zbadały 20 próbek wapna nawozowego (reprezentujących łączną

masę 11 279 t) pobranych przez IJHARS w ramach kontroli. Kontrolowane partie nawozów spełniały wymagania w zakresie parametrów fizykochemicznych, określonych dla danego typu wapna nawozowego.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego Oddział Technologii Mięsa i Tłuszczu

Współpracę z Oddziałem Technologii Mięsa i Tłuszczu w Instytucie Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego reguluje porozumienie z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie organizacji szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ prowadzenie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla pracowników IJHARS,
- ▶ prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP oraz udział w pracach Komisji Kwalifikacyjnych dla osób starających się o status rzeczoznawcy.

W 2009 r. w ramach współpracy zorganizowano 11 szkoleń, w tym:

- ▶ 9 szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP,
- ▶ 2 szkolenia dla pracowników IJHARS, prowadzących kontrole prawidłowości klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych.

Krajowa Rada Winiarstwa i Miodosytnictwa

Współpraca z Krajową Radą Winiarstwa i Miodosytnictwa, określona porozumieniem z dnia 3 listopada 2004 r., dotyczy współdziałania obu instytucji w zakresie prowadzenia szkoleń i przekazywania informacji dotyczących jakości handlowej wyrobów winiarskich.

W 2009 r. w ramach współpracy przedstawiciel GIJHARS uczestniczył w 3 spotkaniach:

- ▶ Walnym Zgromadzeniu Krajowej Rady Winiarstwa i Miodosytnictwa, podczas którego przedstawiono prezentację pt. „Zmiany ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych”,
- ▶ konferencji, na której przedstawił prezentację pt. „Zakres kontroli IJHARS dotyczący znakowania win gronowych importowanych i rozlewanych w kraju”,

- ▶ targach Wine&Spirits, podczas których wygłosił prelekcję pt. „Zakres kontroli IJHARS dotyczący win gronowych importowanych”.

Polski Komitet Normalizacyjny

Zakres współpracy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym określa ustawa o normalizacji, na podstawie której 11 pracowników GIJHARS uczestniczy w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2009 r. odbyły się posiedzenia 5 Komitetów Technicznych do spraw:

- ▶ Analiz Żywności,
- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Mikrobiologii Żywności,
- ▶ Mleka i Jego Przetworów,
- ▶ Przetworów Owocowych i Warzywnych.

Polskie Centrum Akredytacji

Zakres współpracy z Polskim Centrum Akredytacji (PCA) określa porozumienie z dnia 30 sierpnia 2006 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem a Dyrektorem PCA. W 2009 r. współpraca dotyczyła wymiany informacji w sprawie kontroli w upoważnionych jednostkach certyfikujących w rolnictwie ekologicznym oraz w jednostkach certyfikujących upoważnionych do kontroli produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS.

Inne instytucje

W 2009 r. współpraca IJHARS obejmowała również wymianę informacji z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej, w tym:

- ▶ Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Państwową Inspekcją Sanitarną w zakresie wspólnego prowadzenia kontroli oraz wymiany informacji o wynikach kontroli,
- ▶ Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Państwową Inspekcją Sanitarną w zakresie wymiany informacji o podmiotach i produktach roślinnych eksportowanych z RP do Federacji Rosyjskiej,
- ▶ Izbą Celną oraz Urzędami Celnymi w zakresie przekazywania informacji dotyczących artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,

DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2009 ROKU

- ▶ Urzędami Celnymi w zakresie przekazywania informacji o wynikach kontroli ex-post,
- ▶ Głównym Urzędem Miar w zakresie przekazywania wykazu podmiotów gospodarczych, które w zgłoszeniu podjęcia działalności zadeklarowały konfekcjonowanie artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Urzędami Skarbowymi w zakresie przekazywania informacji o nieprawidłowościach stwierdzonych w czasie kontroli, odnośnie właściwości rzeczowej urzędu,
- ▶ Krajową Unią Producentów Soków w zakresie oceny wyników badań laboratoryjnych soków oraz metodyki analiz,
- ▶ Głównym Urzędem Statystycznym, Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w zakresie przekazywania danych dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej w ramach umowy twinningowej w zakresie realizowanego projektu *Transition Facility*,
- ▶ Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie w ramach prowadzonych badań naukowych.

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2009 ROKU

1. ORGANIZACJA IJHARS

Struktura organizacyjna

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Min. Rol. Nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS w dniu 31 sierpnia 2009 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 8):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych; Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady

Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

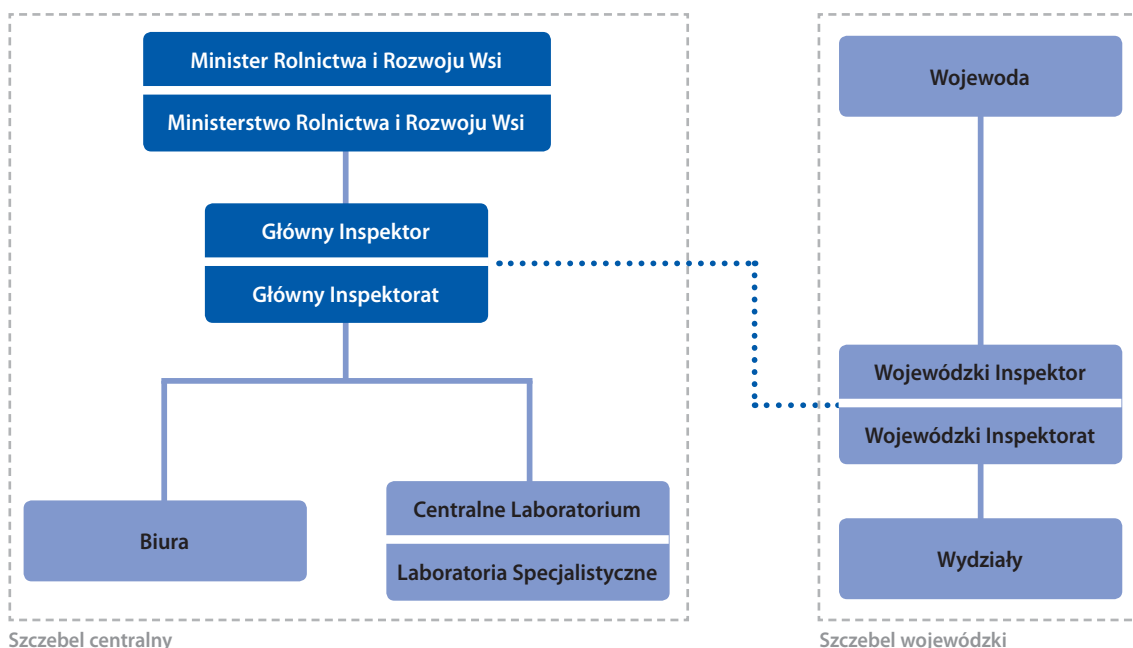
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

W strukturze organizacyjnej Głównego Inspektoratu JHARS wyodrębniono:

- ▶ 9 biur,
- ▶ 7 samodzielnych stanowisk,
- ▶ 8 laboratoriów specjalistycznych.

Organizację 16 wojewódzkich inspektoratów JHARS reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 września 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 154, poz. 1279). W struktu-

RYSUNEK 8. Schemat organizacyjny IJHARS

rze organizacyjnej 5 WIJHARS funkcjonują Oddziały zamiejscowe, utworzone przez wojewódzkich inspektorów, za zgodą Głównego Inspektora (Biała Podlaska, Korczowa, Międzyzylesie, Rzepin, Zebrzydowice, Żarska Wieś).

Baza laboratoryjna

Potencjał analityczny IJHARS w 2009 r. stanowiło 8 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów badawczych GIJHARS, wśród których funkcjonuje Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 7 Specjalistycznych Laboratoriów (w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie).

Laboratoria GIJHARS działają w ramach systemu zarządzania jakością i posiadają akredytację na zgodność z normą PN-EN-ISO/IEC 17025. Poszczególne laboratoria wdrożyły od 23 do 194 metody akredytowanych, obejmujących 41 grup towarowych, podlegających urzędowej kontroli IJHARS.

Precyzja i dokładność oznaczeń wykonywanych przez laboratoria IJHARS potwierdzana jest okresowo, poprzez porównanie uzyskanych wyników badań tych samych artykułów rolno-spożywczych z wynikami innych laboratoriów (badania międzylaboratoryjne).

W 2009 r. laboratoria GIJHARS uczestniczyły w badaniach międzylaboratoryjnych:

- ▶ międzynarodowych, zorganizowanych przez:
  - *Food Examination Performance Assessment Scheme* (FAPAS) podczas których porównywano wyniki takich artykułów rolno-spożywczych jak: masło, olej roślinny, przetwory mleczne, jęczmień, przetwory rybne, kawa, przetwory mięsne, miód, bułka tarta, oliwa z oliwek, napoje bezalkoholowe,
  - *LGC Standard* podczas których porównywano wyniki takich artykułów rolno-spożywczych jak: mleko UHT, mleko spożywcze, śmietana, wino, przetwory mięsne,
  - *LGC Promochem* podczas których porównywano wyniki przetworów mlecznych,
  - *USDA Grain Inspection USA* podczas których porównywano wyniki takich artykułów rolno-spożywczych jak: ziarno kukurydzy, ziarno soi,

- ▶ krajowych zorganizowanych przez Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie oraz Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Warszawie; przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: zboża i jego przetwory, przetwory owocowo-warzywne, mleko i jego przetwory, przetwory mięsne, soki owocowo-warzywne, oleje roślinne, makarony, miód i susz paszowy.

Ponadto, Laboratorium Centralne w Poznaniu i Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS uczestniczyły w badaniach porównawczych między dwoma laboratoriami, w tym również laboratoriami innych instytucji, tj.: Hamilton Poland LTD w Gdyni, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Warszawie. Badania porównawcze obejmowały między innymi: zboże i jego przetwory, przetwory owocowo-warzywne, przetwory mleczne, przetwory rybne, soki owocowo-warzywne, napoje bezalkoholowe, miód, wino, czekoladę oraz chmiel.

Badania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej żywności.

W 2009 r. w Laboratoriach GIJHARS zbadano ogółem 14 635 próbek (wykonując 65 351 oznaczeń parametrów jakościowych), w tym:

- ▶ 7746 w ramach urzędowej kontroli jakości, oceny jakości handlowej oraz realizacji zadań delegowanych przez agencję płatniczą (49 598 oznaczeń),
- ▶ 6889 w ramach zleceń zewnętrznych (15 753 oznaczeń).

Kontrola graniczna

Artykuły rolno-spożywcze przywożone z zagranicy kontrolowane są na przejściach granicznych lub punktach kontroli granicznej, przez upoważnionych pracowników WIJHARS. Kontrola tych towarów odbywa się także wewnątrz kraju, w urzędach celnych i składach celnych.

Kontrole przeprowadzane są wspólnie z pracownikami innych służb, głównie Urzędów Celnym, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Weterynaryjnej. Kontrola artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (poza świeżymi owocami i warzywami) jest dobrowolna i odbywa się w ramach oceny jakości handlowej, przeprowadzonej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

Celem poprawy efektywności kontroli granicznej, eliminowania towarów niespełniających wymagań jako-

ści handlowej oraz wzmocnienia systemu kontroli na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, GIJHARS uczestniczy w pracach określonych *Programem zintegrowanego zarządzania granicą, obejmującym lata 2007–2013*, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 11 września 2007 r. W ramach programowych prac IJHARS uczestniczyła w opracowaniu dokumentów: *Program rozwoju infrastruktury granicznej na polsko-ukraińskiej granicy państwowej w latach 2010–2013* oraz *Program zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2007–2013*.

2. BUDŻET IJHARS

Budżet IJHARS w 2009 r. wyniósł ogółem 44 482,9 tys. zł, przy czym poszczególne WIJHARS dysponowały kwotą w granicach od 867,3 tys. zł (WI Opole) do 2437,2 tys. zł (WI Warszawa), natomiast GIJHARS – łącznie z 8 laboratoriami – kwotą 17 861,0 tys. zł (rysunek 9).

Środki finansowe, którymi dysponowały WIJHARS w 2009 r. były zbliżone do budżetu przyznanego dla tych jednostek na 2004 r., natomiast w przypadku GIJHARS – na 2006 r.

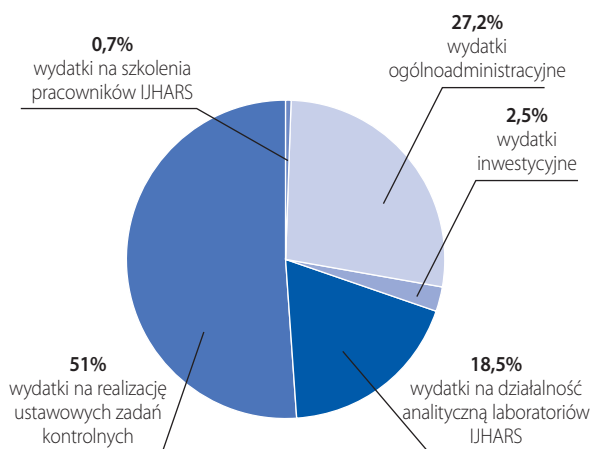
Prognozowane na 2009 r. dochody IJHARS określono na kwotę 838,0 tys. zł, w tym WIJHARS – 622,0 tys. zł, a GIJHARS – 216,0 tys. zł.

Planowane wydatki budżetowe zrealizowano w 100%, natomiast dochody budżetowe zostały wykonane w wysokości 1759,4 tys. zł, tj. 210,0% prognozowanych na 2009 r., w tym WIJHARS – 1267,5 tys. zł (tj. 238,6%) i GIJHARS – 491,9 tys. zł (tj. 227,7%).

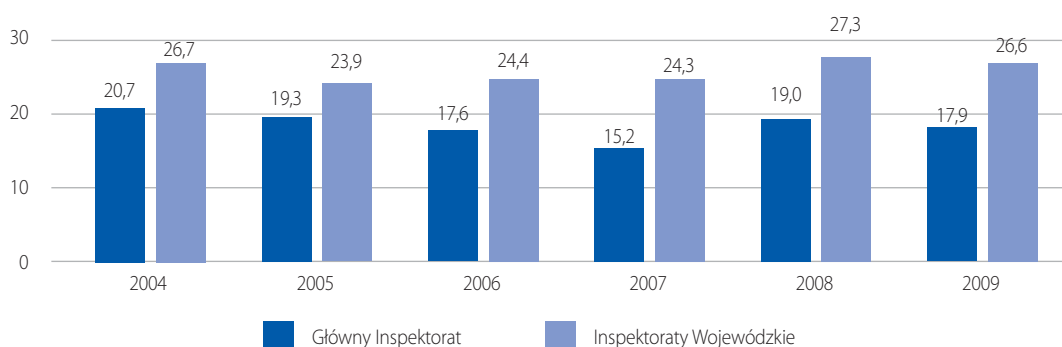
Strukturę wydatków określa charakter działalności IJHARS, jako jednostki budżetowej, realizującej zadania kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą. Z ogólnej kwoty budżetu IJHARS w 2009 r. przeznaczono (rysunek 10):

- ▶ 22 698,8 tys. zł na wydatki związane bezpośrednio z realizacją ustawowych zadań kontrolnych (łącznie z wynagrodzeniami),
- ▶ 8224,8 tys. zł na wydatki związane z działalnością analityczną laboratoriów GIJHARS,
- ▶ 313,9 tys. zł na wydatki związane ze szkoleniem oraz dofinansowaniem do studiów lub innych form nauki pracowników IJHARS,
- ▶ 1126,3 tys. zł na wydatki inwestycyjne, w tym głównie związane z modernizacją laboratoriów GIJHARS, zakupem sprzętu laboratoryjnego oraz informatyką,
- ▶ 12 119,1 tys. zł na wydatki ogólnoadministracyjne.

RYSUNEK 10. Struktura wydatków IJHARS w 2009 r.

RYSUNEK 9
Budżet IJHARS w latach 2004–2009 w mln zł

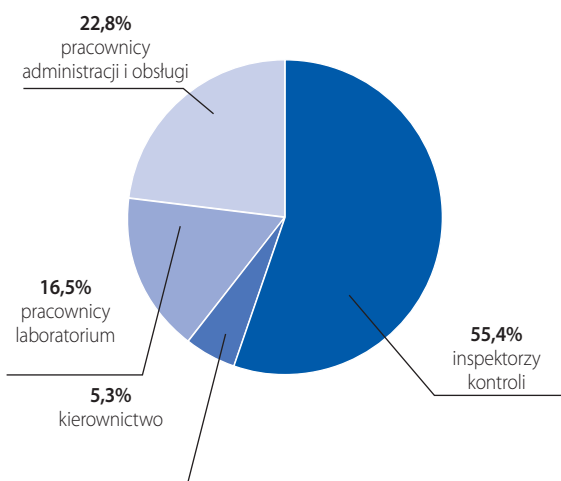

3. PRACOWNICY IJHARS

Zatrudnienie

IJHARS w 2009 r. zatrudniała 663 osoby, w tym 35 (ok. 5,3%) na stanowiskach kierowniczych, 368 inspektorów kontroli (ok. 55,4%) i 109 pracowników laboratoriów (ok. 16,5%). Pozostałe 151 osób (ok. 22,8%) to pracownicy zatrudnieni na stanowiskach samodzielnych i pracownicy obsługi (rysunek 11).

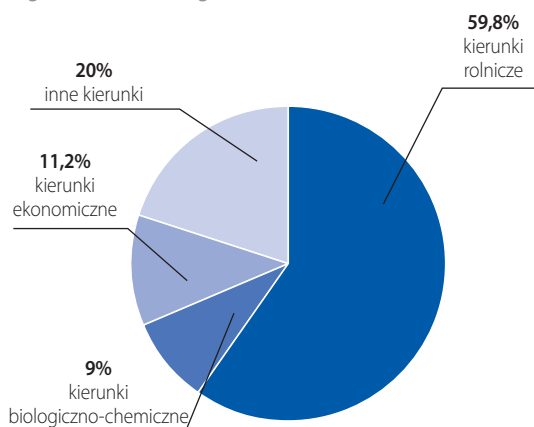
RYSUNEK 11
Struktura zatrudnienia w IJHARS,
wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.

W 2009 r. z pracy w IJHARS odeszły 72 osoby, (w tym 29 osób z WIJHARS), a 76 osób zastało przyjętych. Część pracowników (10 osób) nabyła uprawnienia do emerytury. W porównaniu do 2008 r. stan zatrudnienia pozostał na zbliżonym poziomie.

Pracownicy z wykształceniem wyższym stanowili przeszło 90% ogółu zatrudnionych w IJHARS (599 osób). Studia o kierunku rolniczym posiadało 358 osób, biologiczno-chemicznym 54 osoby i ekonomicznym 67 osób. Pozostałe 120 osób miało ukończone studia prawnicze, informatyczne lub administracyjne (rysunek 12).

RYSUNEK 12
Struktura wykształcenia pracowników IJHARS,
wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.

Rozwój zawodowy pracowników

IJHARS zapewnia możliwość stałego dokształcania i doskonalenia zawodowego swoim pracownikom, prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, a także inne jednostki oraz w mniejszym stopniu przez WIJHARS. Ogółem w 2009 r. pracownikom IJHARS umożliwiono udział w 140 szkoleniach, w tym:

- ▶ 10 szkoleniach centralnych, dotyczących: wartościowania stanowisk pracy, kształtowania wynagrodzeń w służbie cywilnej, zarządzania i organizacji czasu pracy, etyki i strategii antykorupcyjnej, w których wzięło udział 258 pracowników IJHARS,
- ▶ 62 szkolenia powszechne, obejmujące takie zagadnienia jak: prawo pracy, prawo zamówień publicznych, prawo administracyjne, prawo prasowe, finanse i księgowość, kadry i płace, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system świadczeń rodzinnych, komunikacja interpersonalna, zarządzanie ryzykiem, udzielanie pierwszej pomocy, podstawy BHP, kursy

komputerowe, w których udział wzięło 693 pracowników IJHARS,

- ▶ 68 szkoleniach specjalistycznych służących pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy oraz ujednoczeniu zasad przeprowadzania kontroli, w których uczestniczyło 786 osób; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie procedur określonych w przepisach unijnych lub wynikających z nowych zadań nałożonych na IJHARS (w zakresie jakości handlowej różnych grup artykułów rolno-spożywczych, metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad certyfikacją w rolnictwie ekologicznym), jak również systemu zarządzania jakością, a w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

W 2009 r. 11 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje zawodowe na studiach magisterskich i podyplomo-

wych, na kierunkach związanych z rolnictwem, ekonomią, zarządzaniem lub administracją.

Nauka języków obcych (angielski, francuski, rosyjski), prowadzona była na zajęciach organizowanych przez GIJHARS i WIJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2009 r. w zajęciach uczestniczyło 86 osób.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w licznych krajowych i zagranicznych seminariach, konferencjach i targach. W 2009 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 160 spotkaniach związanych z rynkiem żywności, w tym: 37 konferencjach, 20 seminariach i 59 targach na terenie całej Polski oraz 23 spotkaniach zagranicznych (seminaria, konferencje), 10 targach zagranicznych oraz 11 sesjach i spotkaniach międzynarodowych. W spotkaniach krajowych wzięło udział 152 pracowników IJHARS, a w zagranicznych 53 osoby.

4. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ IJHARS

W 2009 r. IJHARS oprócz zadań kontrolnych zaangażowana była w wiele przedsięwzięć mających na celu propagowanie wiedzy dotyczącej wybranych zagadnień z zakresu działania IJHARS. Wymienić tu należy:

- ▶ WIJHARS Białystok – uczestnictwo w X Podlaskiej Biesiadzie Miodowej w Tykocinie jako instytucji wspierającej,
- ▶ WIJHARS Białystok – udział pracownika w charakterze członka Wspólnotowego Komitetu Kontrolnego, w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP podczas wizyty w Rumunii i Hiszpanii,
- ▶ WIJHARS Kielce – dwóch inspektorów otrzymało odznakę „Zasłużony dla Rolnictwa”,
- ▶ WIJHARS Kielce – reprezentacja IJHARS na X Świętokrzyskich Dożynkach Wojewódzkich,
- ▶ WIJHARS Lublin – współpraca z Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie; zapoznanie studentów z działalnością IJHARS na rynku artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ WIJHARS Łódź – udział pracowników w XI Wystawie Bydła Hodowlanego w Bartoszewicach; pracownicy WIJHARS udzielali informacji osobom odwiedzającym wystawę, które dotyczyły artykułów rolno-spożywczych produkowanych metodami ekologicznymi i standardów dla świeżych owoców i warzyw,
- ▶ WIJHARS Rzeszów – współpraca z Uniwersytetem Rzeszowskim; zapoznanie studentów Wydziału Biologiczno-Rolniczego z problematyką kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ WIJHARS Olsztyn – współpraca z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie; zapoznanie studentów z problematyką jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ WIJHARS Opole – współpraca z Uniwersytetem Opolskim dotycząca monitoringu zanieczyszczeń oraz kontroli jakości handlowej miodów polskich,
- ▶ WIJHARS Poznań – współuczestnictwo w organizacji stoiska Inspekcji na targach rolno-spożywczych „POLAGRA”,
- ▶ WIJHARS Zielona Góra – realizacja inwestycji, w ramach której został wdrożony elektroniczny obieg dokumentów e-obieg (EOD) wraz z elektroniczną (ESP) zintegrowaną z BIP, skrzynką podawczą,
- ▶ WIJHARS Zielona Góra – udział Wojewódzkiego Inspektora JHARS w Kapitulce Konkursu „Nasze Dobro”, promującego produkty i usługi regionalne przedsiębiorców.

Ponadto, przedstawiciele WIJHARS uczestniczyli w organizacji szeregu konferencji, seminariów i targów, na których omawiano zagadnienia dotyczące:

- ▶ rolnictwa ekologicznego – WIJHARS w Białymstoku, Lublinie, Olsztynie, Rzeszowie i we Wrocławiu,
- ▶ produktów regionalnych i tradycyjnych – WIJHARS we Wrocławiu,
- ▶ problemów wsi, rolnictwa i rynku żywnościowego – WIJHARS w Białymstoku, Bydgoszczy, Kielcach,
- ▶ jakości handlowej świeżych owoców i warzyw w eksporcie do Federacji Rosyjskiej – WIJHARS w Kielcach,
- ▶ znakowania przetworów mlecznych i masła – WIJHARS w Kielcach,
- ▶ nowelizacji ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – WIJHARS w Kielcach, Olsztynie,
- ▶ jakości handlowej soków i nektarów – WIJHARS w Krakowie,
- ▶ jakości handlowej pieczywa – WIJHARS w Krakowie,
- ▶ warunków uzyskania certyfikatu dla miodu wrzosowego – WIJHARS we Wrocławiu,
- ▶ kontroli granicznej artykułów rolno-spożywczych – WIJHARS w Szczecinie.

5. ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ

W 2009 r. IJHARS po raz kolejny poddana została audytowi recertyfikującemu, który potwierdził, że system zarządzania jakością spełnia wymagania zawarte w normie ISO 9001:2008. W wyniku audytu przeprowadzonego przez firmę BSI Management System Polska sp. z o.o. postanowiono utrzymać ważność certyfikatu przyznanego IJHARS w 2005 r.

W ramach monitorowania zgodności systemu oraz skuteczności jego wdrożenia i utrzymania w 2009 r. przeprowadzono 17 planowych audytów wewnętrznych. Wyniki audytów były podstawą podejmowania sukcesywnych działań korygujących, mających na celu eliminację przyczyn niezgodności, tak aby zapobiec ich powtórzeniu. Podejmowano także działania zapobiegawcze, eliminujące przyczyny potencjalnych niezgodności.

W 2009 r. prowadzono także prace związane z doskonaleniem systemu zarządzania jakością, w tym między innymi dotyczące systematycznego uaktualniania procedur i instrukcji wewnętrznych, określających zasady realizacji poszczególnych zadań IJHARS, celem ich dostosowania do zmian w przepisach prawnych. Kontynuowano prace nad doskonaleniem ujednoczonych dokumentów opisujących system zarządzania jakością w IJHARS.

Cyklicznie odbywały się spotkania szkoleniowe pełnomocnika Głównego Inspektora ds. systemów zarządzania jakością z pełnomocnikami ds. systemów zarządzania jakością WIJHARS. Podczas szkoleń wewnętrznych poruszano tematy związane z aktualizacją przebiegu poszczególnych procesów, które miały odwzorowanie w procedurach i instrukcjach. Szkolenia zewnętrzne prowadzone były przez specjalistów spoza instytucji. Doskonalono wiedzę audytorów wewnętrznych i kierowników komórek organizacyjnych GIJHARS oraz pełnomocników wojewódzkich inspektorów ds. systemów zarządzania jakością.

Ocena skuteczności, aktualność polityki jakości oraz weryfikacja osiągniętych celów wyznaczonych na 2008 r. były przedmiotem przeglądu zarządzania przeprowadzonego przez Kierownictwo GIJHARS w 2009 r.

6. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

IJHARS przykłada dużą uwagę do prowadzenia rzetelnej polityki informacyjnej. Prowadzona działalność informacyjna jest wielopłaszczyznowa, a jej odbiorcami w pierwszej kolejności są producenci i przedsiębiorcy z sektora rolno-spożywczego, a także pracownicy IJHARS. Realizacja polityki informacyjnej odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej IJHARS wykorzystuje różnorodne nośniki informacji tak, by docierać do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.ijhars.gov.pl oraz jako artykuły w Biuletynie *Wiedza i Jakość*. Na uwagę zasługuje organizacja czterech warsztatów dla mediów, na których omawiano tematy związane z przeprowadzeniem kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz dotyczące roli i zadań Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO w Polsce, rolnictwa ekologicznego, kontroli ex-post.

Ponadto w 2009 r.:

- ▶ przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych,
- ▶ opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS w ujęciu kwartalnym i rocznym,
- ▶ patronatem Głównego Inspektora JHARS objęto wydarzenia branżowe, w tym II Forum Spożywcze organizowane przez Rynek Spożywczy i portalspozywczy.pl, V edycję Rankingu Zakładów Mięśnych organizowanych przez dwutygodnik *Agro Trendy*.

Strona internetowa

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.ijhars.gov.pl. Na stronie

zamieszczone są m.in.: informacje o bieżących działaniach IJHARS, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz obowiązujących aktów prawnych, wzory formularzy i wniosków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzony jest również Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) www.ijhars.gov.pl/bip. W ramach BIP publikowane są informacje określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

Broszury informacyjne

Broszury i ulotki informacyjne opracowywane są na bieżąco i dystrybuowane wśród producentów i przedsiębiorców w czasie spotkań, konferencji, targów i wystaw. Stanowią one kompendium wiedzy z zakresu jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych z poszczególnych branż. Niektóre broszury i ulotki mają swój odpowiednik w wersji angielskiej.

W 2009 r. IJHARS opracowała i wydała 8 ulotek, opisujących następujące zagadnienia:

- ▶ kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ klasyfikacja tusz wieprzowych i wołowych w systemie EUROP w Polsce,
- ▶ ocena jakości na wniosek przedsiębiorcy,
- ▶ rolnictwo ekologiczne (w wersji polskiej i angielskiej),
- ▶ produkty regionalne i tradycyjne (w wersji polskiej i angielskiej),
- ▶ kontrola ex-post.

Współpraca z mediami

Priorytetem w tym zakresie jest bieżące informowanie mediów na temat działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji na temat przeprowadzonych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

IJHARS przekazuje informacje poprzez:

- ▶ opracowywanie komunikatów prasowych oraz ich dystrybucję wśród mediów,
- ▶ wywiady,
- ▶ opracowywanie materiałów na indywidualne zamówienie mediów,
- ▶ bieżące kontakty z poszczególnymi redakcjami i dziennikarzami,
- ▶ seminaria oraz spotkania zewnętrzne,
- ▶ udział kierownictwa IJHARS w nagraniach radiowych i telewizyjnych,
- ▶ przekazywanie oświadczeń i komunikatów dla prasy,
- ▶ warsztaty z udziałem mediów.

W 2009 r. IJHARS współpracowała z takimi mediami jak:

- ▶ Polska Agencja Prasowa,
- ▶ telewizja (TVN, TVN 24, TVN Uwaga, TVP Program Tydzień, TV Biznes, SuperStacja),
- ▶ radio (Eska, VOX, Trójka, RDC),
- ▶ prasa ogólnopolska (Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, Polska The Times, Puls Biznesu, Dziennik Polski, Pani, Twoje Imperium),
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Łódzki, Gazeta Krakowska, Kronika Beskidzka, Wiadomości Lubelskie, Gazeta Lubuska, Dziennik Wschodni),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Bezpieczeństwo i Higiena Żywności, Magazyn Przemysłu Mięsnego, Przegląd Piekarski i Cukierniczy, Tygodnik Rolniczy, Tygodnik Idziemy, Fresh&Cool Market, Przegląd Mleczarski, Przemysł Spożywczy, Gazeta Chłopska, Agro Trendy, Poradnik Rolniczy, Quality News, Magazyn Przemysłu Rybnego, Przegląd Zbożowo-Młynarski, Farmer, Hasło Ogrodnicze, Gospodarka Mięsna, Mięso i Wędliny, Rynek Spożywczy, Agro Serwis, Wiadomości Rolnicze, Wiadomości Handlowe, Poradnik Restauratora, Poradnik Handlowca, Nowiny, Gazeta Współczesna).

Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2009 r., były między innymi wyniki kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz znakowanie artykułów rolno-spożywczych, a także nowa ustawa o rolnictwie ekologicznym, przeprowadzanie kontroli ex-post, rejestracja nowych produktów regionalnych i udział IJHARS w pracach *Codex Alimentarius*.

Biuletyn Wiedza i Jakość

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r., biuletyn informacyjny „Wiedza i Jakość”. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środowisk sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systemowych działaniach GIJHARS, WIJHARS oraz Laboratoriów Specjalistycznych. Biuletyn przekazywany jest do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Rynku Rolnego, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz do innych zainteresowanych instytucji. Ponadto rozsyłany jest do bibliotek, co wynika z ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych.

W 2009 r. wydano 4 numery. Biuletyn (w pełnej treści) dostępny jest również, jako wydanie cyfrowe *e-zinio* na stronie internetowej IJHARS. Dzięki tej formie dociera do szerszej grupy odbiorców.

7. NADZÓR GŁÓWNEGO INSPEKTORA NAD REALIZACJĄ ZADAŃ IJHARS

Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji

W 2009 r. do Głównego Inspektora wpłynęło 271 odwołań od decyzji administracyjnych wojewódzkich inspektorów JHARS, co stanowiło 9,5% ogółu decyzji wydanych przez organ I instancji. W porównaniu do 2008 r. liczba odwołań od decyzji wniesionych do Głównego Inspektora JHARS w 2009 r., wzrosła o 166 tj. o 58,1%.

Wniesione w 2009 r. odwołania dotyczyły najczęściej decyzji administracyjnych wydanych w związku z :

- ▶ niewłaściwą jakością handlową artykułów rolno-spożywczych – 149 odwołań, w tym dotyczące mleka i jego przetworów (59), przetworów rybnych (29), wyrobów czekoladowych (17), pieczywa i bułki tartej (9), zbóż i ich przetworów (7), przetworów mięsnych (7), przypraw (6), przetworów garmażeryjnych (5), przetworów owocowo-warzywnych (4), wyrobów winiarskich (3), herbaty (2), miodu (1),

TABELA 13. Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wojewódzkich inspektorów JHARS w 2009 r.

Lp.	Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych	Liczba rozpatrzonych odwołań (wniesionych w 2009 r.)	% ogółu wniesionych odwołań w 2009 r.	Liczba rozpatrzonych odwołań (wniesionych w IV kw. 2008 r.)	Liczba rozpatrzonych odwołań – ogółem
1.	Utrzymano w mocy decyzje I instancji	114	42,1	13	127
2.	Uchylono w całości zaskarżoną decyzję i przekazano do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji	34	12,6	-	34
3.	Uchylono w całości zaskarżoną decyzję i umorzono postępowanie	20	7,4	1	21
4.	Uchylono w całości lub części i orzeczono co do istoty sprawy	19	7,0	-	19
5.	Utrzymano w części zaskarżoną decyzję, a w części uchylono i w tym zakresie umorzono postępowanie organu I instancji	-	-	1	1
6.	Stwierdzono nieważność decyzji organu I instancji	10	3,7	-	10
7.	Wydano postanowienie o uchybieniu terminu do wniesienia odwołania	9	3,3	-	9
8.	Wydano postanowienie o przekazaniu odwołania według właściwości	7	2,6	-	7
9.	Odmówiono wznowienia postępowania	5	1,8	-	5
10.	Wydano postanowienie o niedopuszczalności odwołania	2	0,7	-	2
Ogółem rozpatrzono:		220	81,2	15	235
Ogółem pozostałych do rozpatrzenia w 2010 r.:		51	18,8		
Ogółem wniesionych 2009 r.:		271	100,0		

TABELA 14. Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA w 2009 r.

Lp.	Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA	Liczba rozpatrzonych skarg	% ogółu skarg złożonych do WSA w 2009 r.
1.	Oddalenie skargi strony	17	39,5
2.	Odrzucenie skargi strony	7	16,3
3.	Uchylenie decyzji Głównego Inspektora JHARS	3	7,0
4.	Uchylenie decyzji Wojewódzkiego i Głównego Inspektora JHARS	3	7,0
Ogółem rozpatrzonych:		30	69,8
Ogółem pozostałych do rozpatrzenia:		13	30,2
Ogółem skierowanych do WSA		43	100,0

- ▶ brakiem klasyfikacji półtuszu w systemie EUROP – 51 odwołań,
- ▶ nieprawidłowym wprowadzaniem do obrotu nawozów – 44 odwołania,
- ▶ utrudnianiem i/lub uniemożliwianiem przeprowadzenia kontroli – 14 odwołań,
- ▶ niewykonaniem zaleceń pokontrolnych przez przedsiębiorcę – 13 odwołań.

Główny Inspektor JHARS w 2009 r. rozpatrzył 235 odwołań, w tym 220 wniesionych w 2009 r. (tj. 81,2%) oraz 15, które wpłynęły do GIJHARS w IV kwartale 2008 r. Pozostałe 51 odwołań (tj. 18,8%) wniesionych w grudniu 2009 r. rozpatrzone zostaną w 2010 r., z zachowaniem wymaganego terminu.

W wyniku postępowania odwoławczego Główny Inspektor JHARS utrzymał w mocy 127 (tj. 42,1%) decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji, a 21 (tj. 7,4%) uchylił w całości i umorzył postępowanie (tabela 13).

W 2009 r. przedsiębiorcy złożyli 43 skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzje administracyjne wydane przez Głównego Inspektora JHARS. Skargi dotyczyły decyzji wydanych w związku z:

- ▶ niewłaściwą jakością handlową artykułów rolno-spożywczych – 25 skarg, w tym dotyczące mleka i jego przetworów (10), przetworów rybnych (5), makaronów (2), przypraw (3), przetworów owocowo-warzywnych

(2), przetworów garmażeryjnych (1), wyrobów winiarskich (1), herbaty (1),

- ▶ brakiem klasyfikacji półtuszu w systemie EUROP – 13 skarg,
- ▶ nieprawidłowym wprowadzaniem do obrotu nawozów – 3 skargi,
- ▶ utrudnianiem i/lub uniemożliwianiem przeprowadzenia kontroli – 2 skargi.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w 2009 r. rozpatrzył 30 skarg tj. 69,8% złożonych, przy czym w 24 przypadkach oddalił lub odrzucił skargę złożoną przez przedsiębiorcę. Pozostałe 13 jest w trakcie załatwiania przez WSA (tabela 14).

Ponadto w 2009 r. do Głównego Inspektora JHARS wpłynęły 2 zażalenia na postanowienia wojewódzkich inspektorów. Obydwa zaskarżone postanowienia utrzymano w mocy.

Rozpatrywanie skarg

W 2009 r. organa IJHARS rozpatrzyły ogółem 234 skargi, z których 34 wpłynęły do Głównego Inspektora JHARS, natomiast pozostałe 200 do wojewódzkich inspektorów JHARS. Za zasadne uznano 102 skargi, tj. 43,6% rozpatrzonych. Największą liczbę skarg otrzymał WIJHARS w Szczecinie (74) i Krakowie (33), najmniej w Lublinie, Opolu, Olsztynie i Zielonej Górze (po 1 skardze), natomiast do WIJHARS w Katowicach nie wpłynęła żadna skarga.

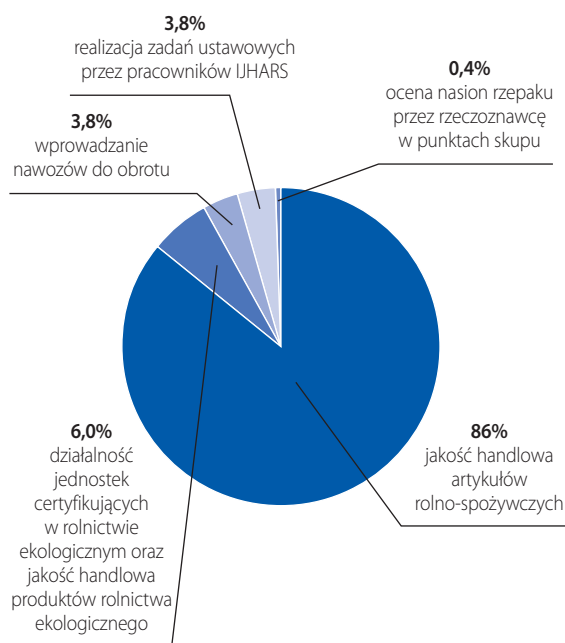
Zagadnienia zgłoszone w 234 skargach rozpatrzonych w 2009 r. dotyczyły (rysunek 13):

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, co zgłoszono w 201 skargach (tj. 86,0% ogółu rozpatrzonych) kwestionując jakość handlową:
  - mleka i jego przetworów (53 skargi),
  - ryb i ich przetworów (37),
  - mięsa i jego przetworów (23),
  - wyrobów piekarskich i ciastkarskich (23),
  - jaj spożywczych (11),
  - owoców i warzyw świeżych, suszonych i mrożonych (8),
  - przetworów owocowo-warzywnych (7),
  - napojów bezalkoholowych (7),
  - wyrobów garmażeryjnych (7),
  - wyrobów cukierniczych (7),
  - kawy i herbaty (6),
  - drobiu i jego przetworów (3),
  - innych artykułów rolno-spożywczych, np.: przetworów zbożowych, piwa i surowców browarniczych, grzybów (9 skarg),

- ▶ działalności jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym oraz jakości handlowej produktów rolnictwa ekologicznego – 14 skarg (tj. 6,0% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ wprowadzania nawozów do obrotu – 9 skarg (tj. 3,8% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS – 9 skarg (tj. 3,8% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ oceny nasion rzepaku przez rzeczoznawcę w punkcie skupu – 1 skarga (tj. 0,4% ogółu rozpatrzonych).

W porównaniu do 2008 r. liczba skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2009 r. wzrosła o 96, tj. o 69,6%. Największy wzrost liczby skarg odnotowano na terenie województwa: kujawsko-pomorskiego, małopolskiego, mazowieckiego i zachodniopomorskiego. Zmieniła się również tematyka skarg kierowanych do IJHARS, tj.: wzrosła liczba skarg dotyczących niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (o 90 skarg, tj. o 81,1%), w tym głównie dotyczących mleka i jego przetworów, ryb i przetworów rybnych, jaj spożywczych, przetworów owocowo-warzywnych, napojów bezalkoholowych oraz wyrobów garmażeryjnych. Zmniejszyła się liczba skarg dotyczących realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS – o 3 skargi, tj. o 12,5%. Udział skarg zasadnych pozostał na zbliżonym poziomie co w 2008 r. i wynosił około 43,0% ogółem rozpatrzonych przez IJHARS.

RYСУNEK 13
Tematyka skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2009 r.

Kontrola wewnętrzna

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością IJHARS, sprawowanego przez Głównego Inspektora na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach organizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej, działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są w trybie planowym, na podstawie programów zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS, jak również doraźnie, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

W 2009 r. zagadnienia objęte kontrolą wewnętrzną dotyczyły:

1) w wojewódzkich inspektoratach JHARS:

- ▶ realizacji przez wojewódzkie inspektoraty JHARS kontroli jakości handlowej importowanych artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ oceny stopnia wdrożenia i stosowania przez inspektorów IJHARS znowelizowanych przepisów ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, dotyczących wydawania decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne oraz zaleceń pokontrolnych,
- ▶ wyjaśnienia zagadnień zawartych w skargach skierowanych do Głównego Inspektora JHARS na działalność WIJHARS,

2) w komórkach organizacyjnych Głównego Inspektoratu JHARS:

- ▶ zasad wewnętrznej komunikacji w GIJHARS, terminowości rozpatrywania spraw, prawidłowości obiegu, gromadzenia i archiwizacji dokumentów.

Ogółem w 2009 r. przeprowadzono 13 kontroli, w tym:

- ▶ 9 kontroli planowych w wojewódzkich inspektoratach JHARS,
- ▶ 1 kontrolę planową w komórkach organizacyjnych Głównego Inspektoratu,
- ▶ 3 kontrole doraźne w wojewódzkich inspektoratach JHARS, w ramach rozpatrzenia skarg.

Na podstawie wyników kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do usprawnienia działalności IJHARS w kontrolowanym zakresie.

Audyt wewnętrzny

Audyt wewnętrzny jest działalnością niezależną i obiektywną, której celem jest: badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej.

Audyt wewnętrzny, przeprowadzany jest na podstawie rocznego planu audytu wewnętrznego jednostki sektora finansów publicznych (JSFP), zwanego „planem audytu”. Zadania audytu w Głównym Inspektoracie JHARS wykonuje pracownik zatrudniony na stanowisku audytora wewnętrznego, spełniający wymogi ustawy o finansach publicznych.

W 2009 r. zrealizowano następujące zadania audytowe:

- ▶ badanie i ocena jednolitości zasad prowadzenia kontroli,
- ▶ bhp i zapobieganie zagrożeniom, audyt aktualizacji bhp,
- ▶ przygotowanie jednostek sektora finansów publicznych do sprawowania przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w 2011 r.

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2010 r.

III. Kierunki działania IJHARS w 2010 r.

Rok 2010 będzie ósmym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2010 r. należy zaliczyć:

- 1) pełną realizację zadań kontrolnych wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2010 r.*,
- 2) przeciwdziałanie fałszowaniu żywności,
- 3) intensyfikację kontroli w zakresie produktów rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych,
- 4) terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post, określonego przez MRiRW,
- 5) wzrost aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

1. Realizacja zadań kontrolnych, określonych w *Rocznym ramowym planie kontroli*

Działania kontrolne IJHARS wskazane w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2010 r.* obejmują zarówno dotychczasowe zadania wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw i rozporządzeń unijnych.

Zakres kontroli określony w *Rocznym Ramowym Planie Kontroli na 2010 r.*, opracowany został między innymi z uwzględnieniem propozycji tematów zgłoszonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz inne jednostki uczestniczące w realizacji polityki rolnej i żywnościowej państwa. Typując grupy produktów do kontroli na 2010 r. kierowano się głównie:

- ▶ analizą ryzyka sporządzoną na podstawie:
  - wyników kontroli IJHARS z lat poprzednich, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli ujawniających zafałszowanie artykułów rolno-spożywczych,
  - skarg kierowanych do IJHARS przez konsumentów,

– informacji przesyłanych z innych instytucji kontrolnych,

- ▶ obowiązkiem corocznego wykonywania zadań określonych w przepisach dotyczących kompetencji IJHARS,
- ▶ znaczącym udziałem artykułów rolno-spożywczych w łącznej konsumpcji oraz dużą ilością producentów w danej branży spożywczej.

Roczny ramowy plan kontroli na 2010 r. przewiduje zmniejszenie, w porównaniu do lat ubiegłych, liczby kontroli planowych, przeprowadzonych przez poszczególne wojewódzkie inspektoraty JHARS, na rzecz kontroli doraźnych. Pozwoli to na bardziej elastyczne działanie IJHARS na rynku żywnościowym i dostosowanie zakresu kontroli do występujących lokalnie problemów związanych z jakością handlową artykułów rolno-spożywczych.

2. Przeciwdziałanie fałszowaniu żywności

W 2010 r. kontrole IJHARS będą koncentrowały się, podobnie jak w 2009 r. na walce z zafałszowaniami artykułów rolno-spożywczych, tj. na eliminowaniu z rynku produktów:

- ▶ których skład jest niezgodny z przepisami dotyczącymi jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ w których zostały wprowadzone zmiany, w tym dotyczące oznakowania, mające na celu ukrycie ich rzeczywistego składu lub innych właściwości, jeżeli niezgodności te lub zmiany w istotny sposób naruszają interesy konsumentów.

Pod kątem zafałszowań będą badane przede wszystkim; przetwory mleczne, rybne i z mięsa czerwonego oraz kawa, soki i nektary.

W celu realizacji zadania nałożonego na IJHARS ustawą z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych zakres kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

zostanie rozszerzony o zagadnienia dotyczące prawidłowości paczkowania wyrobów.

W 2010 r. zaplanowana jest również kontrola artykułów rolno-spożywczych posiadających znak *Poznaj Dobrą Żywność* (PDŻ).

3. Intensyfikacja kontroli w zakresie produktów rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych

Zadania IJHARS w 2010 r. w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych będą koncentrować się między innymi na realizacji nowego zadania związanego z organizacją egzaminów dla osób ubiegających się o uzyskanie uprawnień inspektora rolnictwa ekologicznego. Przepisy o rolnictwie ekologicznym od 2011 r. zobowiązują jednostki certyfikujące do przeprowadzania kontroli wyłącznie za pośrednictwem osób z uprawnieniami inspektora rolnictwa ekologicznego. W 2010 r. IJHARS będzie podejmowała działania mające na celu wzmocnienie w Polsce nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, zgodne z rekomendacjami NIK.

Ważnym zadaniem będzie zapewnienie ochrony producentów w rolnictwie ekologicznym oraz producentów wyrobów posiadających chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (GTS).

Podczas każdej kontroli jakości handlowej sprawdzane będzie zamieszczanie na etykietach produktów informacji sugerujących, że:

- ▶ zostały wyprodukowane metodami ekologicznymi,
- ▶ posiadają zarejestrowaną nazwę jako: ChNP, ChOG lub GTS.

Kontrole jakości handlowej, w tym prawidłowości znakowania będą obejmowały poza produktami konwencjonalnymi, również wyroby wytwarzane w przetwórnich ekologicznych, tj. głównie: przetwory mleczarskie, zbożowe, owocowo-warzywne, z mięsa czerwonego, wyroby garmażeryjne i ciastkarskie.

W 2010 r. kolejne nazwy polskich produktów zostaną wpisane przez Komisję Europejską do rejestrów ChNP, ChOG lub GTS. W związku z czym sprawą priorytetową będzie przygotowanie inspektorów do kontroli nowych produktów.

W ramach sprawowanego nadzoru w 2010 r. IJHARS przeprowadzi kontrole jednostek certyfikujących, które rozpoczną działalność dotyczącą potwierdzania zgodności procesu produkcji ze specyfikacją dla produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. W 2009 r. tylko jedna z pięciu upoważnionych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jednostek podjęła działalność w tym zakresie. W 2010 r., na podstawie deklaracji producentów, przewiduje się, że kolejne jednostki certyfikujące włączą się do systemu przeprowadzając kontrole na wniosek producentów. Celem zapewnienia szczelności systemu niezbędny jest wzmocniony nadzór IJHARS nad działalnością prywatnych jednostek.

4. Terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post

Stały wzrost liczby kontroli ex-post w kolejnych latach (53 kontrole planowe i krzyżowe w 2007 r., 135 kontroli planowych i krzyżowych w 2008 r., 269 kontroli planowych i krzyżowych w 2009 r.) wymaga od IJHARS podjęcia szeregu działań celem zapewnienia terminowego i rzetelnego wykonania zadań.

Środkami do realizacji zadań w zakresie kontroli ex-post w 2010 r. będzie:

- ▶ nadzór oraz koordynacja kontroli ex-post planowych i krzyżowych wykonywanych przez WIJHARS, w celu zapewnienia prawidłowego i terminowego wykonania rocznych planów kontroli: 2009/2010 i 2010/2011,
- ▶ opracowywanie i aktualizowanie dokumentów niezbędnych do wykonania kontroli: programów, harmonogramów kontroli, instrukcji i procedur,
- ▶ sprawdzanie, archiwizowanie i terminowe przekazywanie do MRiRW dokumentów z kontroli: protokołów, list kontrolnych w celu wypełnienia zadań ustawowych,
- ▶ koordynacja wykonania kontroli krzyżowych w ramach pomocy wzajemnej, a także nadzór nad ich przeprowa-

- dzaniem w celu prawidłowej realizacji zleconych zadań kontrolnych,
- ▶ koordynacja kontroli wykonywanych wspólnie z innymi instytucjami kontrolnymi w celu terminowego i prawidłowego ich zrealizowania,
  - ▶ współpraca z pozostałymi instytucjami zaangażowanymi w system kontroli ex-post w Polsce w zakresie udziału w pracach grup oraz zespołów roboczych z zamiarem usprawnienia funkcjonowania i wymiany informacji o systemie kontroli ex-post,
  - ▶ przygotowanie inspektorów WIJHARS do prezentacji wyników kontroli podczas misji audytowych z Unii Europejskiej,
  - ▶ zorganizowanie szkoleń merytorycznych, warsztatów i spotkań dla inspektorów WIJHARS oraz pracowników GIJHARS w zakresie odnoszącym się do kontroli ex-post.
- przygotowywanie i wspieranie Przewodniczącego CCEURO w wypełnianiu funkcji,
  - budowa strony internetowej poświęconej Komitetowi Koordynacyjnemu FAO/WHO dla Europy www.cceuro.pl,
  - ▶ realizacja zadań związanych z przygotowaniem do objęcia przez Polskę Prezydencji w Radzie UE, między innymi organizacja spotkania z przedstawicielem Sekretariatu Generalnego Rady UE z Wydziału ds. *Codex Alimentarius* oraz państwami trio (Dania i Cypr),
  - ▶ udział w zagranicznych targach branżowych i szkoleniach,
  - ▶ rozbudowa anglojęzycznej strony internetowej www.ijhars.gov.pl,
  - ▶ publikacja tłumaczeń roboczych wybranych dokumentów kodeksowych w celu przybliżenia społeczeństwu prac KKŻ FAO/WHO,
  - ▶ organizacja konferencji nt. prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla polskich instytucji współpracujących z Punktem Kontaktowym KKŻ FAO/WHO i innych zainteresowanych.

5. Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym

Ważnymi zadaniami IJHARS w 2010 r. na forum międzynarodowym będzie:

- ▶ aktywny udział w sesjach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* oraz sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych, niezbędny do prawidłowej realizacji zadań związanych z prowadzeniem spraw dotyczących współpracy z organizacjami międzynarodowymi,
- ▶ realizacja zadań wynikających z pełnienia funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w tym:
  - organizacja Regionalnych Warsztatów na temat prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO i praktycznych aspektów prowadzenia prac kodeksowych w państwach członkowskich KKŻ FAO/WHO (w drugiej połowie 2010 r.),
  - organizacja 27. sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy – CCEURO (5–8.10.2010 r., w Warszawie).

Wszystkie działania IJHARS mają na celu długofalowe oddziaływanie na jakość handlową poszczególnych branż artykułów rolno-spożywczych. Oprócz przeciwdziałania zafałszowaniom i nieuczciwej konkurencji, IJHARS aktywnie włączy się we wszelkie działania zmierzające do pełniejszej i skuteczniejszej ochrony konsumentów przed nieprawidłowościami w produkcji i przetwórstwie artykułów rolno-spożywczych. Szczególny nacisk zostanie położony na wsparcie rzetelnych praktyk producenckich oraz promowanie żywności o najwyższej jakości.

Całość realizowanych zadań oparta zostanie o współpracę z innymi instytucjami obszaru urzędowej kontroli żywności, zarówno w kraju, jak i za granicą, tak, by zapewnić wysoką jakość i skuteczność kontroli na wszystkich poziomach produkcji i obrotu żywnością.

IV. DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH I DORAŻNYCH

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
					O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW MLECZNYCH												
I kw.	wszystkie WIJHARS	mleko,	72	66,7	275	276	73	309	3,6	20,7	9,6	36,2
II kw.	wszystkie WIJHARS	śmietanka,	57	68,4	203	215	27	260	4,9	18,6	14,8	31,2
III kw.	wszystkie WIJHARS z wyłączeniem WI we Wrocławiu i Ziel. Górze	śmietana, tłuszcze mleczne, sery twarogowe, serki	47	55,3	187	188	32	250	2,1	10,6	0	32,8
IV kw.	wszystkie WIJHARS (kontroli podlegały przetwory mleczne objęte programem Polska Dobra Żywność –PDŻ)	smakowe, sery podpuszczkowe i topione, mleczne napoje fermentowane	43	51,2	126	127	12	185	0,8	12,6	25,0	17,3
KONTROLA ZNAKOWANIA PIECZYWA ORAZ JAKOŚCI HANDLOWEJ BUŁKI TARTEJ												
I kw.	Białystok, Olsztyn, Rzeszów, Szczecin	pieczywo	60	50,0	x	x	-	122	x	x	-	27,0
		bułka tarta			34	-	35	0	32,4	-	25,7	
II kw.	Opole, Poznań, Wrocław, Ziel. Góra	pieczywo	73	72,6	x	x	-	222	x	x	-	51,8
		bułka tarta			27	-	31	0	25,9	-	35,5	
III kw.	Gdańsk, Katowice, Lublin, Warszawa	pieczywo	62	66,7	x	x	-	155	x	x	-	35,5
		bułka tarta			37	-	44	2,7	21,6	-	56,8	
IV kw.	Bydgoszcz, Kielce, Kraków, Łódź (kontroli podlegało pieczywo objęte programem PDŻ)	pieczywo	62	85,5			-	140	0		-	67,9
		bułka tarta			2		36	0	61,9	-	80,6	

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
					O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW RYBNYCH												
I kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kraków, Olsztyn, Szczecin	ryby mrożone	32	47,0	65	60	-	103	0	13,3	-	35,9
II kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Olsztyn, Szczecin, Warszawa	konserwy, prezerwy i pasty rybne	27	52,0	107	107	-	120	0	20,6	-	35,8
III kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Olsztyn, Szczecin	ryby solone i wędzone	29	38,0	77	66	-	95	0	12,9	-	14,7
IV kw.	wszystkie WIJHARS z wyjątkiem WI we Wrocławiu i Opolu	marynaty rybne	31	80,0	89	89	-	124	2,4	28,1	-	54,8
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ MIĘSA DROBIOWEGO, W TYM KONTROLA WODY WCHŁONIĘTEJ ORAZ KONTROLA ZNAKOWANIA PRZETWORÓW DROBIOWYCH												
I kw.	wszystkie WIJHARS	tuszki kurcząt, przetwory drobiowe	73	32,9	184	67	-	308	0,9	0	-	22,5
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA NAWOZÓW DO OBROTU												
I/II kw.	Bydgoszcz, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Opole, Rzeszów, Wrocław, Szczecin,	nawozy wapniowe	17	11,8	-	20	-	25	-	0	-	20,0

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
					O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ OLIWY Z OLIVEK												
I. kw.	Gdańsk, Katowice, Poznań, Warszawa	oliwa z oliwek	7	42,9	-	20	-	27	-	0	-	41,0
III. kw.	Bydgoszcz, Kraków, Warszawa	oliwa z oliwek	9	11,1	-	27	-	44	-	0	-	6,8
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO, W TYM KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA MIĘSA WOŁOWEGO												
II. kw.	wszystkie WIJHARS	kiełbasy drobno rozdrobnione, grillowe i homogenizowane	89	47,0	337	327	-	340	0,6	7,0	-	34,4
IV. kw.	wszystkie WIJHARS (kontroli podlegały produkty objęte programem PDŻ)	kiełbasy suszone, podsuszane i konserwy mięsne	74	55,0	252	251	-	252	0	14,3	-	36,1
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ MAKARONÓW												
II. kw.	wszystkie WIJHARS z wyjątkiem WI w Opolu	makaron	74	58,1	161		-	227	6,8	12,4	-	47,1
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ MIODU												
III. kw.	wszystkie WIJHARS (z wyjątkiem WI w Gdyni, Opolu i Wrocławiu)	miód	31	41,9	74	74	-	90	1,3	5,4	-	26,7

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*				
					O	F	M	Z	O	F	M	Z	
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW OWOCOWO-WARZYWNYCH													
III. kw.	wszystkie WIJHARS (z wyjątkiem WI w Katowicach i Kielcach)	mrożonki owoców i warzyw, mieszanki owocowe i warzywne oraz zupy mrożone	51	43,1	106	106	-	122	7,5	7,5	-	18,0	
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYROBÓW GARMAŻERYJNYCH													
III. kw.	wszystkie WIJHARS	pierogi i drugie dania	78	67,9	212	212	-	258	2,4	18,7	-	48,4	
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ NAPOJÓW SPIRYTUSOWYCH Z UWZGLĘDNIENIEM POCHODZENIA SUROWCA													
IV. kw.	Białystok, Bydgoszcz, Gdynia, Katowice, Kraków, Lublin, Olsztyn, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	wódka	21	38,1	-	37	-	102	-	8,1	-	17,6	

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
					O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW ZBOŻOWYCH												
IV. kw.	wszystkie WIJHARS	mąka pszenna i żytnia, kasza manna, kasze jęczmienne	91	59,3	191	191	-	224	0	21,5	-	35,3
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYROBÓW CUKIERNICZYCH												
IV. kw.	Bydgoszcz, Gdynia, Katowice, Kraków, Łódź, Olsztyn, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	czekolada	28	53,6	48	48	-	123	2,1	18,8	-	19,5
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA JAJ												
IV. kw.	wszystkie WIJHARS	znakowanie opakowań jednostkowych i transportowych	72	48,6	-	-	-	594	-	-	-	19,2

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*				
					O	F	M	Z	O	M	F	Z	
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA WYBRANYCH GRUP ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH													
I. kw.	wszystkie WIJHARS (z wyjątkiem WI w Rzeszowie)	herbata i herbatki owocowe	23	52,2	-	-	-	122	-	-	-	35,3	
		koncentraty spożywcze	23	56,5	-	-	-	163	-	-	-	35,6	
		majonezy i sosy	17	58,8	-	-	-	82	-	-	-	48,1	
		oleje i tłuszcze roślinne	12	58,3	-	-	-	57	-	-	-	29,8	
II. kw.	wszystkie WIJHARS	fermentowane napoje winiarskie	21	47,6	-	-	-	118	-	-	-	42,4	
		soki owocowe	16	37,5	-	-	-	78	-	-	-	19,2	
		napoje bezalkoholowe	63	49,2	-	-	-	270	-	-	-	43,7	
		kawa rozpuszczalna	7	42,9	-	-	-	18	-	-	-	33,3	
KONTROLA W ZAKRESIE WPROWADZANIA DO OBROTU ARTYKUŁÓW ROLNO – SPOŻYWCZYCH POTENCJALNIE ZAWIERAJĄCYCH PRODUKTY GMO													
II. kw.	wszystkie WIJHARS	soja i jej pochodne, kukurydza i jej pochodne	69	21,7 (nieprawidłowości dotyczyły jakości handlowej)	0	97	-	130 (j. h.)	143 (j. h.)	-	0	-	14,0 (j. h.)
III kw.	wszystkie WIJHARS	pomidory	61	0	-	98	-	98	-	0	-	0	

*„O” – cechy organoleptyczne
 „F” – parametry fizykochemiczne
 „M” – badania mikrobiologiczne
 „Z” – znakowanie

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie zgodności z normami handlowymi		Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z normami handlowymi	
					Wymagania jakościowe	Znakowanie	Wymagania jakościowe	Znakowanie
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW								
I kw.	wszystkie WIJHARS	owoce cytrusowe, owoce kiwi, jabłka, winogrona, cebula, marchew, selery naciowe i pory	133	74	1429	1429	5	22
II. kw.		truskawki, sałata, ogórki, cykoria, szparagi, pieczarki	168	65	987	987	7	30
III. kw.		brzoskwinie, gruszki, pomidory, papryka, arbuzy, śliwki, wiśnie, kapusta oraz cukinia	148	15	1167	1167	1	25
IV. kw.		jabłka, kalafior, marchew, cykoria, brokuły, czosnek, cebula, orzechy włoskie	162	56	1442	1442	4	22

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI DORAŻNYCH IJHARS W 2009 ROKU

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*			Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*		
					O	F	Z	O	F	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYBRANYCH ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH										
I kw.	Bydgoszcz, Kraków, Lublin, Opole, Wrocław	pieczywo mieszane	14	78,6	-	-	39	-	-	66,7
	Lublin, Łódź, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Zielona Góra	wędliny podrobowe i parówki	12	75,0	39	39	43	0	0	60,5
	Katowice, Kielce, Szczecin, Warszawa	marynaty rybne	8	100,0	21	21	30	0	52,4	56,7
	Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Olsztyn	sery podpuszczkowe dojrzewające	8	62,5	22	22	22	9,1	4,5	22,7
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA NAWOZÓW DO OBROTU										
III kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kraków, Poznań, Rzeszów, Szczecin,	nawozy w opakowaniach typu „big bag”	13	38,5	-	25*	1	-	8,3*	4,3
KONTROLA MASY W OPAKOWANIACH TYPU „BIG BAG”										
III kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Łódź, Poznań, Warszawa,	nawozy wprowadzane do obrotu na podstawie „pozwolenia MRiRW”	10	70,0	-	23*	34	-	67,6*	70,6
BRAK POZWOLENIA MRiRW NA WPROWADZENIE DO OBROTU										

*„O” – cechy organoleptyczne
 „F” – parametry fizykochemiczne
 „M” – badania mikrobiologiczne
 „Z” – znakowanie

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

---

Województwo Dolnośląskie

Wojewódzki Inspektor Bogusław STEC
50-069 Wrocław
ul. Ofiar Oświęcimskich 12
tel. (071) 346-08-84, fax (071) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Punkty graniczne:

Jędrzychowie

59-900 Zgorzelec, skr. poczt. 63
tel./fax (075) 771-97-37

Kłodzko

57-300 Kłodzko
ul. Grunwaldzka 29
Wiktor Bańkowski kom. 0604949648

Województwo Kujawsko-Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Marek SZCZYGIELSKI
85-039 Bydgoszcz
ul. Hetmańska 28
tel. (052) 322-87-10, fax (052) 322-47-26
wibydogoszcz@ijhars.gov.pl

Województwo Lubelskie

Wojewódzki Inspektor Marian JAWORSKI
20-418 Lublin
ul. Nowy Świat 3
tel. (081) 532-06-15, fax (081) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział:

21-500 Biała Podlaska
ul. Kolejowa 21
tel./fax (083) 343-85-54, 343-33-30
wijharsbiala@interia.pl

Województwo Lubuskie

Wojewódzki Inspektor Bogdan KARWOWSKI
65-034 Zielona Góra
ul. Boh. Westerplatte 11
tel./fax (068) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Zamiejscowy Wydział Kontroli w Rzepinie

69-110 Rzepin
ul. Bohaterów Radzieckich 47
tel./faks (095) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Punkt kontroli:

Świecko:

tel./faks (095) 758-58-39

Województwo Łódzkie

Wojewódzki Inspektor Tomasz FRASZKA
90-730 Łódź
ul. Gdańska 38
tel./fax (042) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Województwo Małopolskie

Wojewódzki Inspektor Małgorzata KOZIENIŃ
31-049 Kraków
ul. Św. Sebastiana 9
tel. (012) 623-30-50, fax (012) 623-30-55
wikrakow@ijhars.gov.pl

Województwo Mazowieckie

Wojewódzki Inspektor Krzysztof MUSZYŃSKI
00-102 Warszawa
ul. Marszałkowska 115
tel. (022) 6540180, fax (022) 6540181
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Województwo Opolskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej PAWŁOWICZ
45-835 Opole
ul. Wrocławska 170
tel./fax (077) 454-31-18
wiopole@ijhars.gov.pl

Województwo Podkarpackie

Wojewódzki Inspektor Jerzy WIŚNIEWSKI
35-233 Rzeszów
ul. Lubelska 46,
tel./fax (017) 853-34-38, 852-20-51
wirzeszow@ijhars.gov.pl

Oddział Korczowa

Województwo Podlaskie

Wojewódzki Inspektor Bohdan GOSS
15-404 Białystok
ul. Młynowa 21
tel. (085) 747-97-40
tel./fax. (085) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Punkt graniczny

Bobrowniki, Kuźnica Białostocka

(praca na wezwanie)

Województwo Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Tadeusz GNIAZDOWSKI
81-969 Gdynia
ul. Polska 15
tel. (058) 660-55-30, fax (058) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Województwo Śląskie

Wojewódzki Inspektor Lesław SKORUPSKI
40-082 Katowice
ul. Jana III Sobieskiego 10
tel. (032) 351-11-61, fax (032) 351-11-63
wikatowice@ijhars.gov.pl

Oddział

43-310 Zebrzydowice
ul. Kochanowskiego 28
tel. (032) 469-32-64, fax (032) 469-33-86

Województwo Świętokrzyskie

Wojewódzki Inspektor Marzena FURMANEK
25-558 Kielce
ul. Zagnańska 91
tel. (041) 362-69-(64-65), fax (041) 362-64-10
wikielce@ijhars.gov.pl

Województwo Warmińsko-Mazurskie

Wojewódzki Inspektor Ryszard PIÓRKOWSKI
10-079 Olsztyn
ul. Szarych Szeregów 7
tel. (089) 535-90-48, (089) 527-44-64
fax (089) 521-33-25
wiolsztyn@ijhar-s.gov.pl

Województwo Wielkopolskie

Wojewódzki Inspektor Mirosława MRUK
61-739 Poznań
pl. Wolności 17
tel. (061) 851-03-45, fax (061) 851-03-46
wipoznan@ijhar-s.gov.pl

Województwo Zachodniopomorskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej ROMANIUK
70-502 Szczecin
ul. Wały Chrobrego 4
tel. (091) 434-56-66, 430-32-72
fax (091) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Wydział Kontroli Obrotu z Zagranicą

70-241 Szczecin
ul. Kopernika5/2
tel.(0 91) 489 22 36, 488 01 31
fax 488 01 30

Punkt Graniczny Świnoujście

tel. (091) 321-66-11

Laboratoria specjalistyczne Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

---

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Akredytacje PCA: AB 370
Kierownik: Magdalena ŚWIDERSKA
ul. Reymonta 11/13
60-791 Poznań
(061) 867-90-34
(061) 867-90-19
labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Akredytacje PCA: AB 775
Kierownik: Renata WOJTYSIAK
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
(081) 743-81-01
(081) 534-21-20
(081) 743-81-01, (081) 534-21-20
lablublin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Akredytacje PCA: AB 705
Kierownik: Leszek ARCIUCH
ul. Ogrodowa 10
15-027 Białystok
(085) 653-78-55, (085) 653-78-50
(085) 653-78-60
labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Szczecinie

Akredytacje PCA: AB 706
Kierownik: Irena KUC
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
(091) 430 33-24; 434-44-56
(091) 43-03-271; 430-33-24; 434-44-56
labszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Akredytacje PCA: AB 285
Kierownik: Joanna OLSZEWSKA-SIEMASZKO
Al. Mar. J. Piłsudskiego 8/12
81-378 Gdynia
(058) 660-75-20
(058) 661-68-14
labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Bydgoszczy

Akredytacje PCA: AB 711
Kierownik: Julita DOBROWOLSKA
ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
(052) 322-99-27
(052) 322-99-27
labbydgoszcz@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Akredytacje PCA: AB 704
Kierownik: Adam KALETA
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
(041) 332-70-84
(041) 332-70-85
labkielce@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Rzeszowie

Akredytacje PCA: AB 575
Kierownik: Jerzy SZCZEPAŃSKI
ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
(017) 864 22 57
(017) 864 22 57
labrzeszow@ijhars.gov.pl

IJHARS

